

Täysistunto

Keskiviikko 23.2.2022 klo 13.59—21.12

4. Pääministerin ilmoitus ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta

Pääministerin ilmoitus PI 2/2022 vp

Keskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 4. asiana on pääministerin ilmoitus ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta.

Ulkoministeri Pekka Haaviston esittelypuheenvuoron jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään 5 minuutin puheenvuoroin. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Nyt jo sanon, että ne ovat alussa 2 minuutin mittaisia ja keskustelun mittaan arvioidaan pituuden tarvetta. Keskustelulle varataan aikaa 3 tuntia. — Ulkoministeri Haavisto.

Keskustelu

14.03 Ulkoministeri Pekka Haavisto (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanantaina Venäjä ilmoitti tunnustavansa Donetskin ja Luhanskin separatistialueet ja lähettävänsä alueelle sotilaita. Venäjän toimet ovat kansainvälisen oikeuden vastaisia ja loukkaavat Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Ne rikkovat lisäksi vakavasti Itä-Ukrainan konfliktin ratkaisemiseksi neuvoteltuja Minskin sopimuksia. Suomi ja EU tuomitsevat Venäjän päätöksen tunnustaa separatistialueet.

Osana Euroopan unionia Suomi vaatii Venäjää lopettamaan sotilaalliset toimet, pyörtämään tunnustamiset, vetämään joukkonsa pois Ukrainasta sekä palaamaan neuvottelupöytään.

Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia. EU on asettamassa pakotteita Venäjän toimien johdosta. Pakotteet tulevat kohdistumaan esimerkiksi henkilöihin, jotka liittyvät separatistialueiden laittomaan tunnustamiseen, sekä pankkeihin, jotka rahoittavat Venäjän sotilaallista ja muuta toimintaa Itä-Ukrainassa, sekä kaupankäyntiin separatistialueiden ja EU:n välillä. Pakotteet rajoittavat myös Venäjän valtion pääsyä EU:n pääoma- ja rahoitusmarkkinoille. EU:lla on valmius asettaa lisää pakotteita, mikäli Venäjän toiminta niin vaatii. Saksa on omasta puolestaan ilmoittanut tekevänsä muuttuneessa tilanteessa uuden arvion Nord Stream 2 -kaasuputkihanketta koskien.

Emme voi poissulkea tilanteen nopeaa heikkenemistä entisestään, mikä korostaa diplomatian merkitystä. Kansainvälisen tilanteen kiristymisestä huolimatta Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen on kuitenkin varauduttava. Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta ovat keskustelleet viimeksi eilen tiistaina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Venäjän tavoitteena on etupiirijakoon perustuva turvallisuusrakenne Euroopassa. Venäjä on marraskuun alusta lähtien keskittänyt sotilaallista voimaa Ukrainan rajojen tuntumaan. Venäjän ja Valko-Venäjän laaja yhteinen sotaharjoitus on lisännyt jännitteitä entisestään.

Valko-Venäjän tilanne kytkeytyy entistä tiiviimmin Euroopan turvallisuudesta käytyyn keskusteluun. Maan poliittinen johto on asemoitunut yhä lähemmäs Venäjää, ja se on omilla toimillaan eristänyt itsensä yhteistyöstä EU:n kanssa. Se on muun muassa keskeyttänyt osallistumisensa EU:n itäisen kumppanuuden politiikkaan. EU jatkaa kuitenkin tukea Valko-Venäjän kansalle. EU:n itäisen kumppanuuden politiikan merkitys on kasvanut entisestään alueen haasteellisesta tilanteesta johtuen.

Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne on vakava. Venäjä haastaa kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja Euroopan turvallisuuden perustana toimivia sopimuksia ja sitoumuksia. Se kyseenalaistaa Euroopan turvallisuusjärjestyksen perusteita. Turvallisuusympäristömme on entistä vaikeammin ennakoitavissa, ja uhkat ovat moninaistuneet. Yhteiskuntaamme kohdistuva vahingollinen vaikuttaminen on lisääntynyt, ja sen keinovälikoima on laaja.

Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä tavoitteena on estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin. EU:n jäsenenä Suomi ei voisi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueella tai muualla Euroopassa turvallisuus olisi uhattuna. Vaikutamme oman toimintamme mutta myös YK:n, EU:n ja Etyjin sekä kahdenvälisen ja pohjoismaisen yhteistyön kautta sotilaallisten uhkien ehkäisemiseksi ja jännitteiden vähentämiseksi. Näin vahvistamme samalla Suomen kansainvälistä asemaa. Suomi pyrkii toimimaan siten, etteivät suurvaltasuhteissa näkyvät jännitteet heikentäisi sääntöpohjaista monenkeskistä kansainvälistä yhteistyötä ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamista.

Vahva kansallinen puolustuskyky on keskeinen edellytys Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärien saavuttamiseksi. Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka huolehtii oman puolustuskykynsä uskottavuudesta. Tästä olemme huolehtineet myös kuluvalle vaalikaudella. Suomi osallistuu puolustuskykyämme vahvistavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen yhteistyöhön Euroopan unionissa sekä Nato-kumppanuuden ja pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. Myös kahdenvälinen yhteistyö on osa kokonaisuutta. Kansainvälinen puolustusyhteistyö vahvistaa Suomen puolustuskykyä. Suomi vahvistaa puolustusyhteistyötä sekä kehittää yhteistoimintakykyä keskeisimpien kumppanien kanssa. Suomen ja Ruotsin puolustusyhteistyötä syvennetään. Myös Suomen ja Ruotsin kumppanuuksia Naton kanssa kehitetään läheisessä yhteistyössä.

Hallitusohjelmassa ja laajaa parlamentaarista tukea nauttivassa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa olemme vahvistaneet, että Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan perustaan kuuluu kansallisen liikkumatilan ja valintamahdollisuuksien ylläpitäminen. Tämä säilyttää mahdollisuuden hakea Nato-jäsenyyttä. Ratkaisuja tarkastellaan aina reaaliajassa kansainvälisen turvallisuusympäristön muutokset huomioon ottaen.

Ärade talman! Ryssland strävar efter att förändra grunden för säkerheten i Europa. I december krävde landet att Förenta staterna och Nato ska vidta åtgärder för att garantera sin säkerhet. Diskussionerna om Rysslands initiativ och strävandena för att nå en lösning på den rådande skärpta situationen har fortsatt på olika håll. Fortsatt diplomati och dialog har en nyckelroll. Användning av vapenmakt för att lösa tvister hör inte till dagens Europa, och hot om användning av sådan är inte acceptabelt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

I diskussionerna om hela Europas säkerhet måste alla europeiska länders deltagande säkerställas. Det är viktigt att det förs dialog såväl mellan Förenta staterna och Ryssland som mellan Nato och Ryssland. Det behövs ömsesidig öppenhet och ömsesidigt engagemang i diskussionen. Även Ryssland bör förbinda sig till diskussionen. I Förenta staternas och Natos svar till Ryssland har det lagts fram förslag till åtgärder som ökar förtroendet och säkerheten samt främjande av vapenkontroll.

Euroopan yhteistyö- ja turvallisuusjärjestö Etyj on sopiva foorumi Euroopan turvallisuudesta käytäville keskusteluille. Suomi tukee Etyj-puheenjohtajamaa Puolan aloitetta uudistetusta turvallisuusdialogista, jossa jännitteitä pyritään lieventämään diplomatian keinoin. Pienten valtioiden, kuten Suomen, kannalta on tärkeää, ettei turvallisuutta koskevista periaatteista tai lähtökohdista jousteta. YK:n peruskirjaa tai Etyjin periaatteita ei tule tulkita valikoiden. Jokaisella valtiolla on suvereeni oikeus päättää omasta ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikastaan. Naton avointen ovien politiikka on keskeinen elementti Euroopan turvallisuudessa. Sen jatkuminen on tärkeää myös Suomelle. Nato on ilmoittanut pitävänsä kiinni tästä periaatteesta.

Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava sekä turvallisuusyhteisö. Tämänhetkinen turvallisuustilanne on osoittanut, että EU:n ulkoisen toimintakyvyn ja yhtenäisyyden vahvistaminen sekä tarve sen kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi ovat entistä tärkeämpiä. EU:n globaalia toimijuutta sekä sen roolia niin unionin turvallisuudessa kuin ulkoisissa kriiseissäkin on tärkeä vahvistaa.

EU:n toiminnan lähtökohtana tulee olla yhteistyö ja koordinaatio kumppanien kanssa, mutta sillä on tarvittaessa oltava myös kyky toimia yksin. Myös vallitsevassa tilanteessa EU on toiminut tiiviissä yhteistyössä Yhdysvaltojen, Etyjin ja Naton kanssa. Suomi tukee EU:n ja Naton välisen, toisiaan täydentävän yhteistyön kehittämistä. EU:lla tulee olla keskeinen rooli, kun Euroopan turvallisuudesta keskustellaan. EU:n tulee yhtenäisenä puolustaa eurooppalaisia arvoja, periaatteita ja sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää. EU:n yhteinen vastaus Venäjän ulkoministeri Lavrovin EU-maille osoittamaan kirjeeseen oli tärkeä osoitus tästä.

EU:n puolustusyhteistyön kehittäminen on osa EU:n roolin vahvistamista ja sen toimijuuden tukemista. Kyse on Euroopan puolustuksen kokonaisvaltaisesta vahvistamisesta ja keskinäisen avunannon mahdollisuuksista sekä kansallisen puolustuskyvyn kehittämisestä. Työtä edistetään pysyvän rakenteellisen yhteistyön kautta, ja sitä tukee puolustusrahoituksen osuuden kasvu EU:n budjetissa. EU:n toimintakykyä ja unionin globaalia roolia kehitetään osana maaliskuussa valmistuvan EU:n strategisen kompassin valmisteluita. EU-maiden keskinäinen avunanto ja solidaarisuus ovat Suomelle tärkeitä lähtökohtia.

EU tukee vahvasti Ukrainan suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Unioni on lisännyt mittavasti taloudellista tukeaan Ukrainalle esimerkiksi myöntämällä 120 miljoonaa Ukrainan uudistusprosessien ja resilienssin tukemiseen sekä hätäapuna annettavaa 1,2 miljardin euron makrotaloustukea. Suomi tukee Ukrainaa myös kahdenvälisesti kehitysyhteistyön, siviilikriisinhallinnan ja humanitäärisen avun kautta. Suomi on viime viikolla päättänyt myöntää 4 miljoonaa euroa lisätukea Ukrainalle kehitysyhteistyön ja humanitäärisen avun kautta. Suomi tarkastelee aktiivisesti myös muita tapoja lisätä tukeaan Ukrainalle.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Ukraina kohdistuva Venäjän sotilaallinen painostus on uhka koko Euroopan turvallisuusjärjestykselle. Minskin sopimusten allekirjoittaja-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

na Venäjällä on velvollisuus työskennellä diplomaattisen ratkaisun löytämiseksi. Suomi jatkaa tukeaan Ukrainan alueelliselle koskemattomuudelle ja suvereniteetille. Vastaamme Venäjän toimiin osana Euroopan unionia. Emme voi hyväksyä rajojen siirtämistä Euroopassa sotilaallisella voimankäytöllä emmekä Euroopan jakoa etupiireihin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tuomioja.

14.14 Erkki Tuomioja sd (ryhmäpuheenvuoro): Herra puhemies! Olemme joutuneet varautumaan siihen, että jännittyneessä kansainvälisessä tilanteessa sodankäynti myös Euroopassa voi laajentua. Se ei tarkoita sitä, että meihin Suomessa kohdistuisi sotilaallista uhkaa. Tällaisen mahdollisuuden vähentämiseksi olemme pitäneet huolta sekä omasta puolustuskyvystämme että siitä, ettei kenelläkään ole aihetta uskoa Suomen osallistuvan tai Suomen aluetta käytettävän muille vihamielisiin tarkoituksiin.

Se, mitä Ukrainassa tai kauempanakin tapahtuu, heijastuu ja vaikuttaa silti vääjäämättömästi myös Suomeen. Kun Venäjä käyttää sotilaallista voimaa, on siihen EU:ssa reagoitu mittavilla pakotetoimilla. Ne ovat välttämättömiä, ja ulkoasiainvaliokunta on osaltaan ne hyväksynyt. Niistä aiheutuu tietenkin myös EU-maille kustannuksia, joita on käsiteltävä solidaarisesti siten, etteivät yksittäiset maat joudu niitä kohtuuttomasti kantamaan.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaukset on vahvistettu eduskunnan viime vuonna yksimielisesti käsittelemissä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa sekä puolustuselonteossa. Ne ovat kestäviä nykytilanteessa, ja niiden mukaisesti olemme nytkin toimineet. Avoin keskustelu linjauksista on aina tervetullutta, mutta on myös tärkeää, että emme keskustelussa synnytä emmekä lietso sellaisia sisäisiä vastakkaisuuksia, joita voidaan käyttää ulkoa heikentämään asemaamme.

Oikeutemme ja velvollisuutemme on toimia aina siten, että turvaamme kansalliset etumme. Emme tavoittele sitä muiden kustannuksella, eikä se nykyisessä keskinäisriippuvuuden ja jakamattoman turvallisuuden maailmassa ole edes mahdollista. Koko ihmiskuntaa koskeviin joukkotuhouksien, ilmastonmuutoksen ja luontokadon haasteisiin vastaaminen edellyttää mahdollisimman laajaa monenkeskistä yhteistyötä, johon kaikkien maiden on osallistuttava.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on aina toimittava tavalla, joka parhaiten turvaa Suomen ja vahvistaa suomalaisten hyvinvointia. Näin on myös hallitus tässä tilanteessa tehnyt. Varautumisemme häiriö- ja kriisitilanteisiin on hyvällä tasolla, mutta sitä voidaan ja pitää edelleen myös parantaa.

Herra puhemies! Ukrainan kriisi on jatkunut jo kahdeksatta vuotta sotilaallisen voimankäytön merkeissä. Se alkoi, kun Venäjä 2014 otti haltuunsa Krimin niemimaan ja ryhtyi tukemaan Itä-Ukrainan separatisteja. Se on ollut Ukrainalle ja ukrainalaisille vaikeata aikaa, ja sotatoimet ovat vaatineet jo 15 000 uhria. Venäjän tunnustus luomilleen ja ylläpitämilleen Donetskin ja Luhanskin niin sanotuille kansantasavalloille merkitsee päätepistettä Minskin sopimuksille, joiden nimiin Venäjäkin on tähän asti vannonut. Tunnustus voi ennakoida niiden liittämistä Venäjään ja joka tapauksessa sotatoimien laajentamista, joihin EU vastaa tiukoilla pakotetoimilla.

Ukrainan alku itsenäisenä valtiona on ollut vaikea. Koettelemukset ovat kuitenkin kasvattaneet ukrainalaisten vapaudentahtoa, eikä tänä päivänä kenelläkään ole perusteita eikä oikeutta kyseenalaistaa heidän suvereenia oikeuttaan valita oma tiensä ja puolustaa sitä. [Kokoomuksen ryhmästä: Oikein!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Venäjän perustelut toimilleen ja tavoitteilleen ovat hämmentävää historian väärentämistä, eivätkä ne anna perustetta, saatikka oikeutusta, muiden turvallisuuden uhkaamiseen eikä Ukraina suurvallan koko arsenaalilla kohdistetuille voimatoimille.

Venäjä on myös kirjelmöinyt muun muassa Natolle ja EU-maille ja esittänyt vaatimuksia, joiden sen täytyy itsekkin tietää olevan mahdottomia hyväksyä. Etupiirit eivät kuulu 2000-luvun maailmaan. Torjumme päättäväisesti sen, että maamme suvereenia oikeutta valita oma turvallisuuspoliittinen linjansa rajoitettaisiin millään tavoin tai miltään taholta.

On hyvä, että EU on antanut kirjeeseen yhteisen vastauksen. Tapahtumat ja tilanne edellyttävät EU:n yhtenäisyyttä ja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista. Sen eteen on Suomen aktiivisesti ja aloitteellisesti toimittava.

Vastakkainasettelujen kärjistyessä on tärkeää yrittää neuvotteluilla purkaa jännitteitä ja torjua sodan uhkaa. Parhaassa tapauksessa on myös mahdollista päätyä kaikille edulliseen tulokseen. Konfliktin estäminen on yhtä paljon Venäjän ja venäläisten kuin Ukrainan ja ukrainalaisten etu, vaikka kaikki eivät sitä halua ymmärtää.

Kriisin laukeaminen voi parhaassa tapauksessa myös avata tien sellaisille toimille, jotka vähentävät jännitteitä ja aseellisten voimien uhkaavuutta. Ne voisivat myös katkaista käynnissä olevan kilpavarustelukierteen uusilla sopimuksilla ja luottamusta palauttavilla toiminnailla.

Nyt nähdyn voimankäytön jälkeen ei tällaiselle kehityspolulle palaaminen ole helppoa eikä nopeata. On varauduttava jännitteiden ja vastakkainasettelujen jatkumiseen sekä pakkotteiden käyttöön vielä pitkään.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tarvitaan varautumista myös pahimpaan yhtä lailla kuin aktiivista vaikuttamista siihen, että pahin vältetään. Presidentti Niinistö ja hallitus ovat kiitettävällä tavalla ylläpitäneet Suomen mahdollisuutta vaikeutuvissakin oloissa toimia dialogin edistäjänä ja ratkaisujen hakijana. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

14.20 Jussi Halla-aho ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kylmän sodan päättyessä laajempi keskustelu Suomen strategisista ratkaisuista jäi käymättä osittain siksi, että tämän kysymyksen oletettiin olevan vanhentunut, olihan voimapolitiikan ja etupiirien aika lopullisesti ohi. Nyt ne ajat ovat kuitenkin palanneet. Me voimme julistaa, että voimapolitiikalle ja etupiirijattelulle ei ole sijaa tämän päivän maailmassa, mutta nämä julistukset eivät muuta tosiasioita.

Kysymys liittoutumisesta jakaa suomalaisia, ja tämä on asia, jossa ei voida saavuttaa kompromissia. Suomi ei voi liittyä puolustusliittoon puoliksi. Se on joko kokonaan sisällä tai kokonaan ulkona. Jotta jompikumpi ratkaisu voidaan tehdä, jonkun on muutettava mieltään. Sellainen keskustelu, jossa kumpikin osapuoli tyytyy omasta poterostaan käsin jyriseämään kyllä- tai ei-kantaansa, ei saa toista osapuolta muuttamaan mielipidettään — vielä vähemmän se, että vastapuolen perustelujen sijaan arvioidaan vastapuolen motiiveja ja syytetään eri mieltä olevia trolleiksi tai vieraan vallan agenteiksi. Tällaisilla syytöksillä saa epäilemättä taputuksia niiltä, jotka jo ovat samaa mieltä, mutta eri mieltä olevien päätä niillä ei käännetä.

Samoista tosiasioista voidaan perustellusti ja oikeutetusti tehdä kaksi täysin päinvastaisesta johtopäätöstä, joiden kummankin takana on aito huoli maamme turvallisuudesta. Kaikki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

perustelut eivät tietenkään ole yhtä hyviä, mutta niiden hyvyyttä ei päästä arvioimaan, jos keskitytään perustelujen esittäjän motiiveihin.

Monet ajattelevat, että olemme turvassa, kun pysyttelemme konfliktien ulkopuolella. Tässä ajattelussa on se heikkous, että se olettaa muiden maiden, lähinnä siis Venäjän, ainoastaan reagoivan siihen, mitä me teemme. Muilla mailla, myös Venäjällä, on kuitenkin omat motiivinsa ja suunnitelmansa, ja me voimme joutua osaksi jonkun toisen suunnitelmaa täysin riippumatta siitä, mitä teemme tai olemme tekemättä. Vuosi 1939 opetti Suomelle ja monelle muulle maalle, että kiistojen ulkopuolelle jääminen ei aina onnistu omalla, yksipuolisella ilmoituksella.

Toiset ihmiset uskovat, että liittoutuminen olisi lopullinen ratkaisu maamme geopolitiiseen dilemmaan, ja että se vapauttaisi meidät tarpeesta ylläpitää kahdenvälisiä suhteita itänaapuriimme. Pohditaan historiaa: Venäjän federaation suoria edeltäjiä olivat Neuvostoliitto, Venäjän imperiumi, Venäjän tsaarikunta, Moskovan ruhtinaskunta, Novgorod ja Kiovan ruhtinaskunta. Venäjä on ollut naapurimme 1 200 vuotta. Tänä aikana monet liittokunnat ja sopimusjärjestelyt ovat tulleet ja menneet, mutta Venäjä on pysynyt naapurinamme. Tältä pohjalta on turvallista ennustaa, että Venäjä pysyy myös hamaan tulevaisuuteen naapurinamme oleellisesti muuttumattomana, omine intresseineen ja erityispiirteineen. Voidaan myös ennustaa, että nykyisetkin liittokunnat tulevat ja menevät eivätkä siten tarjoa lopullisia ratkaisuja meillekään.

Suomen on tultava toimeen pysyvän ympäristönsä kanssa. Meidän on oltava luomatta Suomeen sellaisia väestöön tai omaisuuteen liittyviä intressejä, jotka tarjoavat jollekulle syyn tai verukkeen kohdistaa meihin voimatoimia tai uhata niillä. Meidän on oltava luomatta sellaisia esimerkiksi energiaan liittyviä riippuvuussuhteita, jotka altistavat meidät kiristykselle ja painostukselle. Meidän on pidettävä sotilaallinen puolustuskykymme sellaisella tasolla, että voimatoimiin ryhtymisestä maksettava hinta on potentiaaliselle hyökkääjälle aina liian korkea, eikä meidän pidä osallistua sellaisiin hyvääkään tarkoittaviin kansainvälisiin sopimuksiin, jotka nakertavat tätä kykyä. Nämä, arvoisa puhemies, ovat asioita, joista Suomen tulee huolehtia riippumatta siitä, osallistummeko kollektiivisiin turvallisuusjärjestelyihin, jotka, kuten sanottua, tulevat ja menevät.

Suomella on pysyviä intressejä, sanoi presidentti Paasikivi. Tähän voidaan lisätä, että on myös muita maita, joilla maantieteestään johtuen on samanlaisia pysyviä intressejä kuin meillä. On meidän omien etujemme mukaista suhtautua erityisellä ymmärryksellä tällaisiin maihin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valtonen.

14.26 Elina Valtonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän kansainvälisen oikeuden vastaiset teot on tuomittu laajasti kautta kansainvälisen yhteisön. Länsi on ryhtynyt yhtenäisesti vastatoimiin. Venäjälle on tarjottu mahdollisuutta käydä rakentavia ja tasapuolisia keskusteluja, mutta Moskova ei ole halunnut mahdollisuuteen tarttua. Vuoropuheluun palaaminen edellyttää Venäjältä sotilaallisista toimista pidättäytymistä.

Emme hyväksy valtioiden suvereniteetin vastaista rajojen siirtelyä, ja osana Euroopan unionia tarjoamme Ukrainalle täyden tukemme. Emme myöskään ummista silmiämme Valko-Venäjän valumiselta Venäjän vaikutuspiiriin. Valko-Venäjän kansa on vuosien ajan toivonut toista kehityskulkua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Kuluneiden vuosien aikana useassa Venäjän naapurivaltiossa on tapahtunut kansannousu, jonka Putinin Venäjä on pyrkinyt väkivaltaisesti tukahduttamaan. Putinin Venäjä haluaa keskeyttää muiden maiden demokratiakehityksen ja vapauden valita oman tiensä. Ei Nato vaan ihmisten oma päätösvalta tuntuu olevan Putinin hallinnolle vakavin uhka. [Ben Zyskiewicz: Se on just näin!] Kuitenkin on niin, että samoin kuin Venäjän naapurimaat, myös Venäjän kansa ansaitsee tuon vapauden.

Arvoisa puhemies! Venäjä määrittelee nyt etujaan tavalla, joka uhkaa rauhaa Euroopassa ja herättää turvattomuutta muissa. On historiallisen tärkeä rajanvedon paikka. Ukrainan sota ei saa vahvistaa Venäjän kokemusta siitä, että voimapolitiikka ja etupiirijattelu kannattavat. Meidän ei pidä antaa tuumaakaan periksi Helsingin periaatteista, jotka takaavat jokaiselle valtiolle täyden itsemääräämisoikeuden ja alueellisen koskemattomuuden. Myöntävyyden tie on kapea ja yksisuuntainen.

Annamme täyden tukemme lännen Venäjälle asettamille pakotteille ja vastatoimille. Tuemme valtioneuvostoa sen laajentaessa keinojaan auttaa Ukrainaa.

Vaikka Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, on tilanne vakava ja vaikeasti ennakoitava. Oma puolustuksemme on kunnossa, ja olemme viime vuosina tiivistäneet puolustusyhteistyötä läntisten kumppaneidemme kanssa. Tasavallan presidentti on ylläpitänyt arvokasta vuoropuhelua ja vahvistanut kansainvälistä asemaamme.

On tärkeää pohtia ratkaisuja, jotka tulevana vuosina parantavat ei ainoastaan Suomen vaan koko Euroopan turvallisuutta. Euroopan puolustusunionin kehittäminen on Suomelle tärkeää. Valtaosa Euroopan unionin jäsenmaista ja lähimmistä kumppaneistamme on puolustusliitto Naton jäseniä. Lissabonin sopimuksen solidaarisuus- ja turvatakuulausekkeet koskevat täysimääräisesti vain EU:n Nato-jäseniä. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa sekä hallitusohjelmassa todetaan, että Suomen mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä tarkastellaan reaaliaikaisesti kansainvälisen turvallisuusympäristön muutokset huomioon ottaen. Turvallisuusympäristön kehitystä on arvioitava nyt, mutta myös viikkojen ja vuosien päähän. Voi olla, ettei tilanne ole paranemaan päin. Nato on eurooppalainen puolustusratkaisu, joka vahvistaisi meidän sekä lähialueittemme turvallisuutta. Meillä ei ole mitään syytä hötkyillä. Natoon ei ole pikatietä. Polkua kohti jäsenyyttä rakennetaan vain kansalaisten tuella ja yhdessä kumppaniemme kanssa.

Arvoisa puhemies! Ukrainan asia on meidän asiamme. Suomella ja Euroopan unionilla ei ole ainoastaan omasta turvallisuustarpeestaan nouseva legitiimi intressi, vaan maailmanpoliittinen velvollisuus tehdä voitavansa sopimus pohjaisen järjestyksen eteen. Länsimaisten arvojen ja demokratioiden voima on tarjota toivoa ja tulevaisuutta pimeydenkin keskelle.

John Donne kiteyttää turvallisuuden kohtalonyhteytemme seuraavasti: ”Yksikään ihminen ei ole saari, täydellinen itsestään; jokainen on palanen mannermaata, kokonaisuuden osa: jos meri huuhtaisee mukaansa maakimpaleen, niin Eurooppa pienenee vastaavasti, samoin kuin pienenee niemimaa ja myös maatila, joka kuuluu sinun ystäville tai sinulle itsellesi; jokaisen ihmisen kuolema vähentää minua, sillä minä sisällyn ihmiskuntaan; äläkä sen vuoksi konsanaan lähetä kysymään kenelle kellot soivat; ne soivat sinulle.”

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

14.31 Mikko Savola kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjä on rikkonut räikeästi kansainvälistä oikeutta, Minskin sopimusta ja Euroopan turvallisuus- ja yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

teistyöjärjestö Etyjin periaatteita. Separatistialueiden tunnustaminen vie pohjan pois Itä-Ukrainan konfliktin rauhanomaiselta ratkaisulta. Keskusta tuomitsee voimakkaasti Venäjän yksipuoliset, Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta loukkaavat toimet.

Kun kansainvälinen yhteisö rakentaa rauhaa, Venäjä käyttää voimapolitiikkaa. Kun neuvottelemme sopimuksia, Venäjä rikkoo niitä. Rajojen siirtely voimapolitiikalla ja etupiirijättely eivät kuulu tähän päivään. Suomessa olemme tottuneet siihen, että sopimukseen ja sanaan voi luottaa. Tämä on diplomatian perusedellytys. Tapahtumien kulku on osoittanut, että Venäjää on arvioitava sen tekojen, ei sanojen, perusteella. Kaikkeen on varauduttava ja toimittava tilanteen mukaisesti.

Venäjän harkitun ja itse aiheuttaman pitkäkestoisen uhittelun ja voimannäytön tavoitteena on Euroopan turvallisuusjärjestyksen muuttaminen. Euroopan turvallisuuden perusteista ei voi neuvotella. Jokaisella maalla on oikeus valita turvallisuuspoliittiset ratkaisunsa.

Arvoisa puhemies! Keskusta antaa tukensa Euroopan unionin yhteiselle pakotepolitiikalle. Pakotteita on oltava valmius myös kiristää lisää, mikäli tapahtumat sitä edellyttävät. Venäjän voimapolitiikkaa on varauduttava patoamaan YK:n peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden mahdollistamilla lisätoimilla.

Euroopan unioni tukee vahvasti Ukrainan suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Ukrainalle annettava poliittinen, taloudellinen ja materiaallinen tuki vahvistaa Ukrainan puolustusta. Euroopan unionin, Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen yhteistyö on tässä avainroolissa.

Suomi on tukenut taloudellisesti Ukrainaa. On tärkeää, että hallitus tarkastelee aktiivisesti myös muita tapoja lisätä tukeaan Ukrainalle. Kun kansakunta puolustaa itsenäisyyttään, on velvollisuutemme tukea. Tätä odottaisimme myös muilta, mikäli olisimme itse vastaavassa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Kiristyneessä turvallisuustilanteessa on tärkeää muistuttaa, että Suomessa on huolehdittu perustuksista ja sen päälle muuratun sokkelin kestävydestä. Se ei murene, eikä se rapise. Turvallisuuden perusasiat on pidetty ja ne pidetään meillä Suomessa kunnossa. Vahva kansallinen puolustus ja maanpuolustustahto, yleinen asevelvollisuus, koulutettu ja harjoitettu reservi, riittävät resurssit ja ajantasainen varustus, suorituskykyhankkeet, HX-hanke, Laivue 2020, Euroopan laajin tykistö, yhteiskunnan kokonaisturvallisuus sekä laajasti verkottunut puolustusyhteistyö vahvistavat turvallisuuttamme.

Epävakaat ajat korostavat tarvetta turvata huoltovarmuus ja riittävä omavaraisuus kaikissa olosuhteissa. Suomeen ei kohdistu sotilaallista uhkaa, mutta talouspakotteiden ja vastapakotteiden tilanteessa kaikkeen on varauduttava. Keskusta korostaa, että taloudeltaan vahva ja vakaa maa kestää kriisinkin keskellä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan ratkaisuja tarkastellaan aina reaaliajassa turvallisuusympäristön muutokset huomioiden. Se sisältää mahdollisuuden puolustukselliseen liittoutumiseen. Keskustan eduskuntaryhmä arvostaa Suomen kansallista yhtenäisyyttä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Kansallinen yksituumaisuus vahvistuu avoimella ja rakentavalla keskustelulla eri vaihtoehtoista.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan parlamentaarinen selkänoja — tasavallan presidentin, hallituksen ja eduskunnan tiivis yhteistyö — on maamme vahvuus, mistä on syytä pitää kiinni. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

14.36 **Atte Harjanne vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kulunut kolme viikkoa siitä, kun arvoisa puhemies totesi tarpeen käydä tässä salissa keskustelu jännitteisen turvallisuustilanteen kehittymisen vuoksi. Tuolloin Venäjä oli koonnut Ukrainan suunnalle sotavoimaa ja tuonut julki mahdollottomat etupiirivaatimuksensa. Sitten Venäjä on vain jatkanut tilanteen eskaloimista.

Valko-Venäjä otettiin hallintaan sotaharjoitusten varjolla, ja viimeisimpänä siirtonaan Kreml tunnusti Itä-Ukrainan nukketasavallat ja on aloittanut avoimen joukkojen siirron alueelle. Kyse on räikeästä kansainvälisen oikeuden ja Ukrainan alueellisen koskemattomuuden ja suvereniteetin loukkaamisesta, joka on jo laajalti tuomittu.

Ukrainaa ja Ukrainan kansaa on tässä tilanteessa tuettava päättäväisesti. Ensimmäiset pakotteet on jo nähty, ja valmius vielä tuntuvampiinkin täytyy olla. Keskeistä on tiivis yhteistyö Euroopan unionin ja kumppanimaiden, kuten Yhdysvaltojen, kanssa. Talouspakotteilla on eittämättä hintansa, mutta perustavanlaatuisen arvojen ja turvallisuuden ei pidäkään olla myytävänä. On perusteltua arvioida omia valintojamme siltä kannalta, mikä on keino, mikä päämäärä, mikä konteksti ja kokonaisuus. On kiistatta eri asia viedä puolustustarvikkeita omaa kansaansa sortavaan tai hyökkäyssotaa harjoittavaan maahan kuin yksipuolisen aggression kohteeksi joutuneeseen maahan. On joka tapauksessa tärkeää, että Suomi on tukenut ja tukee Ukrainaa, ja että tarkastellaan siihen parasta keinovalikoimaa.

Venäjän nykyhallinto asemoi toimillaan itseään entistä selvemmin ja avoimemmin länttä ja Eurooppaa sekä yleisesti sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää, demokratiaa ja valtioiden itsemääräämisoikeutta vastaan ja on valmis ajamaan tavoitteitaan väkivallalla ja täysimittaisella sodalla uhaten. Suomi, sen enempää kuin EU tai länsi yleisesti, ei ole tällaista vastakkainasettelua halunnut tai virittänyt, mutta on nyt sen edessä. On päivänselvää, ettei mikään valtio Euroopassa tai Atlantin takana haudo hyökkäysaikeita tai uhkaa sotilaallisesti Venäjää. Demokratia ja avoin kansalaisyhteiskunta sen sijaan voivat olla uhkia Kremlille, mutta sekin on täysin oma valinta. Hallinto voisi yhtä hyvin kääntää tarmonsa etupiireistä ja vallan keskittämisestä yhteiskunnan ja talouden kestäväseen uudistamiseen. [Oikealta: Näin on!] Venäjällä olisi siihen kaikki edellytykset luonnonvaroista ja tieteestä korkeakulttuuriin. ”Men Ryssland valde en annan väg”, kuten edustaja Adlercreutz eilen totesi. Tästä kärsii satavarmasti myös Venäjän kansa.

Ukrainan tapahtumissa ei siis ole kyse vain Ukrainasta vaan koko Euroopan turvallisuudesta. Suomi ei ole tilanteesta ulkopuolinen. Vaikka meihin Suomessa ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, pyrkii Venäjä sotilaallista voimaa ja laajaa keinovalikoimaa hyödyntäen horjuttamaan niitä pilareita, joihin meidänkin turvallisuutemme lopulta nojaa. Myös ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko toteaa, että jos turvallisuus lähialueillamme tai muualla Euroopassa olisi uhattuna, ei Suomi EU:n jäsenenä voi olla ulkopuolinen. Eristäytymispolitiikan maailmassa pienet jäävät yksin ja pahimmillaan jalkoihin. Suomen päämääränä on tietysti Suomen turvallisuus. Silti liian likinäköisellä tulkinnalla tästä on riskinä rakentaa meillekin turvattomampaa maailmaa ja lähiympäristöä. Vahvasti kansainvälinen ja eurooppalainen Suomi on turvallisempi Suomi.

Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa on myös linjattu Suomen tarkastelevan reaaliajassa kansainvälisen turvallisuusympäristön muutokset huomioiden mahdollisuutta liittoutua sotilaallisesti ja hakea Nato-jäsenyyttä. Aktiivinen julkinen ja poliittinen keskustelu ovat tärkeä osa tätä tarkastelua ja varsinkin tarpeen ja tervetullutta. Suomen turvallisuus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

poliittinen linja nojaa lopulta kansalaisten vahvaan tukeen. Leimakirveitä tämä keskustelu ei kaipaa, hyvää analyysiä ja rakentavaa otetta kylläkin.

Oman turvallisuutemme peruspilareista on joka tapauksessa kaikki syyt pitää kiinni tässäkin hetkessä. Suomen on pyrittävä rakentamaan rauhaa ja turvallisempaa maailmaa, pidettävä oma puolustuskyky kunnossa, vahvistettava EU:ta ja sen yhtenäisyyttä, tehtävä tiivistä monenkeskistä ja kahdenkeskistä yhteistyötä kumppanien ja kumppanimaiden kanssa sekä vaalittava luottamusta yhteiskunnassa.

Yhdessä aikanaan linjattu selonteko yhdistää myös hienosti niin sanotun laajan ja kovan turvallisuuden. Nämä näkökulmat realisoituvat myös nykytilanteessa. Energiavirrat ovat keskeinen osa geopolitiikkaa, ja irtautuminen fossiilienergiasta auttaa sekä ilmastoa että geopolitiittista asemaamme. Taloudellinen tai materiaallinen riippuvuus Kremlistä on tässä ajassa riski kaikissa tapauksissa, myös ydinvoiman osalta.

Arvoisa puhemies! Elämme vaikeita aikoja, jolloin kysytään yhtenäisyyttä, päättävyyttä ja vastuunkantoa. On tärkeää, että eduskunta käy tätä keskustelua tänään ja varmaan jatkossakin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

14.42 **Jussi Saramo vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Harjanne päätti, on todella arvokasta, että käymme tätä keskustelua tänään. Vaikka meillä Suomessa ei ole näköpiirissä sotilaallista uhkaa, emme voi sulkea silmiämme koko Eurooppaa ja maailmaa uhkaavalta kehitykseltä. Kun aseisiin nojaava voimapolitiikka on saanut maailmasta taas otteensa, natisee sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä liitoksissaan. Tämä on erityisen huolestuttavaa Suomen kaltaiselle pienelle maalle. Jokaisella itsenäisellä valtiolla on oltava jatkossakin oikeus määritellä oma turvallisuuspoliittinen linjansa. Koskaan enää ei saa käydä niin, että isommat valtiot jyräävät demokratian ja jakavat Euroopan omiin etupiireihinsä.

Venäjän toimintaa ei voi hyväksyä. Se rikkoo muiden valtioiden suvereniteettia ja kansainvälistä oikeutta. [Timo Heinonen: Juuri näin!] Meidän on tehtävä Euroopan unionin ja Etyjin jäsenenä kaikki sen eteen, ettei kansainvälisen oikeuden rikkominen enää kannattaisi kenellekään. On tärkeää, että Euroopan unioni vastaa aggressioihin yhtenäisyydellä ja riittävän vahvoilla pakotteilla.

Arvoisa puhemies! Välillä eduskuntakeskusteluissa kuvitellaan, että voisimme menestyä omaan napaan tuijottamalla. Keskinäisriippuvaisessa maailmassamme kaikkien maiden tilanteet kuitenkin kietoutuvat yhteen. Ukrainan naapurissa Venäjä turvaa Valko-Venäjän diktaattori Lukašenkan hallintoa alistetun kansan nousulta ja pystyy nyt vastineeksi käyttämään Valko-Venäjän maaperää Ukrainaan kohdistuvassa painostuksessa. Ulkopolitiittisilla voimatoimilla on näin ollen suora yhteys myös sisäpoliittiseen sortoon eri maissa.

Suomi on onneksi esimerkiksi Saksaa vähemmän riippuvainen fossiilisista luonnonvaroista, mutta osana Eurooppaa ja yhteisiä sähkömarkkinoita Venäjän kaasun poliittisuus koskee myös meitä. Samoin Fennovoiman ydinvoimalan osalta energiapolitiikka tulee meitäkin lähelle. Hankkeesta on välttämätöntä tehdä uusi turvallisuusarvio.

Arvoisa puhemies! Suomen on oltava solidaarinen ja osana Euroopan unionia tuettava kansainvälistä oikeutta. Suomi on tukenut Ukrainaa diplomaattisesti ja taloudellisesti, ja näin on oltava myös jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

On tärkeää, että suomalaiset ovat kiinnostuneita muustakin kuin omista lyhyen ajanjakson eduistaan. Silti olennaista on myös pysyä rauhallisena. Kukaan ei hyödy siitä, jos toimimme tavalla, joka tuo konflikteja omille rajoillemme. Pelon lietsominen kotimaassa on vastuutonta. Suomen rajoilla on rauhallista ja lähialueilla vähemmän aseita ja sotilaita kuin pitkiin aikoihin. Suomen koko ulkopoliittinen johto on toistanut yhä uudelleen, ettei Suomeen kohdistu mitään erityistä uhkaa: historiamme, sijaintimme ja puolustuksemme ovat täysin erilaisia kuin Ukrainassa.

Tämä eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt selonteissa linjat, jotka kestävät kaikissa tilanteissa ja parhaiten lisäävät omaa turvallisuuttamme. Hätäily ei kuulu kestäväan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Tiedämme, että kaikissa vaihtoehdoissa joudumme vastaamaan omien rajojemme turvallisuudesta pääosin itse. On tehtävä kaikki sen eteen, ettei niitä rajoja missään tilanteissa aleta koetella.

Jäsenyys sotilasliitossa olisi suuri suunnanmuutos siihen pitkään ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjaan, jota Suomessa on yhdessä harkiten rakennettu. Vasemmistoliitto on sotilaallisen liittoutumattomuuden kannalla. Liittoutumattomuus on ollut ja on yhä Suomelle myös mahdollisuus rakentaa jännitteiden vähentämiseen ja vuoropuheluun perustuvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se mahdollistaa Suomelle kokoamme suuremman roolin kansainvälisen rauhan edistäjänä.

Arvoisa puhemies! Suomen ja EU:n on tehtävä kaikki rauhanomaisen, diplomaattisen ratkaisun löytämiseksi. Voi olla, että Venäjän johtoa eivät neuvottelut tai pakotteet hetkauta, mutta koskaan ei pidä sulkea ovea mahdollisuudelta perääntyä ja palata neuvottelupöytään, jos siten pelastetaan ihmishenkiä.

Kansainvälisen yhteisön tavoitteena on oltava asevalvontasopimusten vahvistaminen ja ydinaseiden kieltäminen. Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän ja kansainvälisen oikeuden periaatteita on puolustettava. Kansainvälisen myllerryksen keskellä pieni maa tarvitsee turvakseen monenkeskisiä yhteistyörakenteita, kansainvälisiä sopimuksia ja niiden kunnioittamista. Paluu etupiirien maailmaan ei ole Suomen etu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Biaudet.

14.47 **Eva Biaudet r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Få av oss kunde föreställa sig att ett europeiskt land år 2022 skulle hotas så direkt och konkret som nu. Det är åtta år sedan Krim annekterades och kriget i östra Ukraina bröt ut. Sedan dess har kriget krävt till och med 15 000 människors liv. Landet har utsatts för destabilisering, hybridpåverkande och desinformationskampanjer. För varje ukrainsk medborgare är denna kris verklig och farlig. För oss ter det sig som rena galenskapen. Vad kan Putin ha att vinna på att måla in sig i detta hörn?

För den inhemska publiken i Ryssland har Putinregimen målat upp en bild om överhängande yttre hot. För hela den övriga världen ter det sig precis tvärtom. Det ryska agerandet kränker Ukrainas och Europas rättmätiga ställning att suveränt besluta om sin egen framtid.

Arvoisa puhemies! Kuten Ursula von der Leyen Münchenin turvallisuuskonferenssissa muistutti, Euroopan unioni perustettiin rauhan ylläpitämiseksi ja sotien lopettamiseksi Euroopassa. Nyt meidän yhteisellä toimintakyvyllämme on näytön paikka. Väkivallan kiih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

tymisen pysäyttämiseksi EU:n on vastattava voimakkailla taloudellisilla vastatoimilla, ja nyt näin tehdään.

Vi i svenska riksdagsgruppen ger vårt stöd till republikens president och regeringens linje och fördömer kraftigt Rysslands agerande. Trots att Ryssland målmedvetet trappar upp hoten mot Ukraina måste det sökas olika strategier för att hindra fullt krig och ökat våld. Rysslands erkännande av de så kallade utbrytarområdena Donetsk och Luhansk tillintetgör Minskavtalets implementering och bryter mot OSSEs principer, men det är också ett flagrant brott mot internationell rätt. Ukrainarna tvingas nu att leva under konkret våldshot och rädsla för fullskaligt krig. Det ryska intrånget i östra Ukraina ställer de facto området helt under ryskt valde.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä tukee EU:n päätöstä koordinoidusti ja yhteisvoimin Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen kanssa toimeenpanna voimakkaita taloudellisia vastatoimia. Mikäli voimankäyttö yltyy, on vastatoimia yhä kiristettävä. Ne on kohdennettava tarkasti siten, että niiden vaikutukset Putiniin ja hänen eliittiinsä ovat riittävän tehokkaita koskettaen myös esimerkiksi pankkisektoria ja energiateollisuutta. Vaikka pakotteiden taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan tuntuvia varmasti myös meillä Suomessa, emme voi sallia sitä, että aggressiivinen voimankäyttö voittaa vuoropuhelun ja yhteistyön.

Ärade talman! Det är oerhört viktigt att Finland och EU visar sitt starka stöd till Ukraina och Ukrainas människor. Det ekonomiska stödet till Ukraina måste fortsätta och Finland bör, liksom Sverige och Norge, skapa flexibla stöd än vad de traditionella biståndskanaler lerna möjliggjort för att Ukraina ska kunna nyttja medlen på bästa möjliga sätt.

On oltava selvää, että jokainen itsenäinen valtio päättää itse omista turvallisuusratkaisuisaan. Suomen EU-jäsenyys perustuu yhteiseen arvopohjaan, mutta se on myös hyvin merkittävä tekijä turvallisuutemme kannalta. Läheinen kumppanuutemme Naton kanssa on turvallisuuspoliittisesti perusteltua, ja olemme ylpeitä operaatioista, joiden tarkoituksena on lopettaa sotilaallisia konflikteja ja vähentää kärsimystä maailmassa. Työskentelemme tiiviissä yhteistyössä muiden Pohjoismaiden ja EU-maiden kanssa yhteisten ongelmien ja globaalien haasteiden ratkaisemiseksi, jotta ihmisten elämästä tulisi parempaa ja helpompaa kaikkialla maailmassa — ei päinvastoin.

Ärade talman! De europeiska ländernas gränser måste respekteras, också av Putin, liksom staternas suveräna självbestämmanderätt och FN-stadgans bestämmelse om att länder inte ska hota varandras territoriella integritet. Det är grundstenen för vår trygghet i Europa.

Svenska riksdagsgruppen ser med stor oro på den utveckling som sätter överenskomna internationella konventioner och avtal till sidan. För oss handlar utrikespolitik om att trygga freden och främja universella mänskliga rättigheter. Det handlar om att försvara frihet och demokrati. De är viktiga ledstjärnor för alla människor och grunden i Finlands utrikespolitik som vi ska bära med oss under alla tider.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

14.52 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän toimet Ukrainaa kohtaan ovat täysin tuomittavia. Kyseessä on räikeä itsenäisen valtion suvereniteetin ja kansainvälisen oikeuden loukkaus. Näin Venäjä on paitsi vakavasti horjuttanut Euroopan turvallisuusrakenteita, myös haastanut sääntöpohjaisen järjestelmän globaalisti. Tasavallan presidentti Niinistö totesi eilen, että YK:n turvallisuusneuvoston kokouksessa Venäjän toimille oli tullut kritiikkiä yllättäviltä suunnilta. Tämä on toivon mukaan viesti laajalta kansainväliseltä yhteisöltä: Venäjän toimille ei ole ymmärrystä.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole valitettavasti ensimmäinen eikä viimeinen kerta, kun sääntöpohjainen järjestelmä haastetaan. Autoritääristen maiden johtajien prioriteettilistalla ihmiskunnan yhteiset haasteet, kuten köyhyyden vähentäminen ja ympäristökysymykset tai yksilön vapaudet, eivät ole korkealla. Heitä puhuttelee lähinnä vain kova taloudellinen ja sotilaallinen valta. Tämän takia tilanne vaatii yhtenäisyyttä kaikilta sääntöpohjaisen järjestelmän puolustajilta, Euroopalta ja myös meiltä suomalaisilta. Pakotteissaan EU:n on oltava vahva ja yhtenäinen, mutta talouden ja energian osalta se ei riitä, jos samaan rintaan ei saada globaalisti suurimpia toimijoita. Lisäksi on syytä varautua siihen, että pakotteilla on taloudellisia seurauksia, jotka heijastuvat myös Suomeen.

Kriisi on muistutus siitä, että Euroopan maiden on vahvistettava omaa strategista autonomiaansa. Emme voi olla näin riippuvaisia ulkopuolelta tulevasta energiasta, ratkaisevan tärkeistä teollisuuden ja digitalouden komponenteista, ruoasta puhumattakaan. EU:ssa ei voida tehdä enää osaoptimoivaa energia-, ilmasto- ja maatalouspolitiikkaa, jossa unohdetaan suhteuttaminen alueen sosiaalisten, kauppapoliittisten ja turvallisuuteen liittyvien tavoitteiden kanssa. Suomen on syytä olla unilukkari, joka toistuvasti korostaa, että Euroopan maiden on pidettävä parempi huoli huoltovarmuudestaan ja yhteiskunnan eri sektorien kriisivalmiutta on testattava jo ennen kriisiä. Ennen muuta Suomen on itse päätöksissään toimittava tämän viisauden mukaan.

Ukrinaan kohdistuneet kyberhyökkäykset ja informaationsodankäynti muistuttavat, että ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden raja on aikoja sitten menettänyt merkityksensä. EU:n kyberturvallisuuskeskus sijaitsee Suomessa. Suomen tuki Ukrainalle voisi olla esimerkiksi EU:n nopean toiminnan kyberturvallisuusryhmän työn tukemista. Näin autettaisiin siviiliyhteiskunnan kriittisen infran, kuten tieto-, mobiili- ja sähköverkkojen, pystyssä pysymistä kriisin keskellä.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhteinen turvallisuus vaatii uutta ajattelua ja varustautumista lisääntyneiden jännitteiden vuoksi. Poliittisesti on viestittävä selkeästi: olemme valmiita puolustamaan jokaisen maan suvereniteettia. EU:ssa tulee nostaa esiin eri maiden panostukset puolustukseen ja vaatia, että jokainen maa — riippumatta turvallisuuspoliittisesta ratkaisustaan — huolehtii puolustusbudjettinsa riittävästä tasosta.

Pidämme kiinni ulkopoliittisesta liikkumatilastamme ja siitä, että Suomi tekee itse omat ulko- ja turvallisuuspoliittiset päätöksensä. Suomella pitää olla aito mahdollisuus ja valmius hakea Nato-jäsenyyttä, jos siihen päädytään. On tärkeää pystyä käymään keskustelua ja tarvittaessa tekemään päätöksiä ilman ulkovaltojen sekaantumista päätöksentekoon.

Tässä tilanteessa korostuvat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kulmakivet: vahva, uskottava oma puolustus ja laaja kansainvälinen yhteistyö, joka sisältää niin rauhankumppanuuden Naton kanssa kuin kahdenväliset sopimukset, sekä arvopohjainen ulkopoliittika. Suomi nähdään ulkopoliitiikan sillanrakentajana ja neuvottelijana. Tätä roolia on kannettava vastuullisesti seisoen suoraselkäisesti vapauden ja demokratian puolella. Tässä tilanteessa pitää puolustaa Ukrainan itsenäisyyttä ja tarjota tukea. Ulkopoliittikkamme ei saa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

menettää moraalista selkärankaansa. Työtä paremman maailman rakentamiseksi on jatkettava olosuhteissa, missä läheskään kaikki eivät valitettavasti jaa samaa tavoitetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

14.58 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Elämme erittäin epävarmoja aikoja. Venäjän ja Vladimir Putinin suunniteltu sekoilu pitää Ukrainaa ja läntistä maailmaa — ja Suomea siinä mukana — jatkuvasti varpaillaan. Maailma pidättää hengitystään, kun kukaan ei tiedä, millainen on Venäjän seuraava siirto. Sitä tärkeämpää on, että Suomi pysyy valitsemallaan linjalla eikä lähde ryntäilemään mihinkään suuntaan.

Kannatan turvallista Suomea, ja sen eteen on tehtävä kaikki mahdollinen. Meillä on ehdottomasti mahdollisuus hakea Naton jäsenyyttä, mutta sen aika ei ole juuri nyt. Suomen pitää tunnistaa asemansa, kertoa se selkeästi kaikkiin ilmansuuntiin ja pitää yhtenäisesti kiinni vakiintuneesta tilanteesta. Missään nimessä ei pidä lyhytnäköisellä tempoilulla asetua suurvaltapolitiikan pelinappulaksi. Turvallisen Suomen pitää jatkaa presidentti Niinistön linjalla.

Niin Eurooppa kuin Suomi ovat syystä huolissaan siitä, että niitä koskevia asioita päätetään niiden päiden yläpuolella, ja tämä juuri on Putinin pyrkimys. Hän pyrkii maailmanjärjestykseen, jossa Yhdysvallat ja Venäjä hallitsevat kuten Neuvostoliitto aikoinaan. Yhdysvallat on kuitenkin kiinnostuneempi Kiinan roolista. Pahinta on, että EU ei pysty käyttämään painoarvonsa mukaista vaikutusvaltaa. Tässä presidentti Niinistö on hyvin käyttänyt henkilösuhteitaan ja siltojen rakentamista.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen maanpuolustustahto on tutkimusten mukaan erittäin korkealla tasolla, ja siitä huolehtiminen on kaikkein tärkeintä. Terveen maanpuolustustahdon pohjalle rakentuu kaikki muu. Suomella on oltava kestävä ja uskottava kyky puolustaa maatamme. Ilmavoimien hävittäjähankinnat ja Merivoimien investoinnit ovat ajankohtaisia ja tulevat tarpeeseen. Tulevaisuudessa on myös selvitettävä, onko nykyinen puolustusbudjettimme taso riittävä vai tarvitsemmeko lisäpanostuksia nykyaikaiseen aseistukseen. Tästä ei voi tinkiä.

Suomen pitää valita kumppaninsa huolella ja syventää nykyisiä sopimuksia. Yhteistyötä tehdään Ruotsin, Yhdysvaltojen ja Naton kanssa, ja ne ovat hyvä pohja. Itämeri tarvitsee erityisen huomion, koska se kiinnostaa myös Venäjää Kaliningradin ja Pietarin takia. Näiden sopimusten pitää varmistaa se, että kriisitilanteessa meillä on riittävä aseistus käytössä. Suomen ja Ruotsin pitää yhdessä varmistaa Itämeren valvonta.

Asevientä kriisitilanteessa, kuten nyt Ukrainaan, pitää helpottaa. On selvää, että niin toivoisimme mekin, jos olisimme samassa tilanteessa.

Energiantuonnin arvosta kaksi kolmasosaa tulee Venäjältä. Tämän korvaaminen tulee viemään paljon aikaa ja tulee meille kalliiksi, ja tästä pitäisi olla suunnitelma, kuten myös Fennovoiman ydinvoimalasta Pyhäjoella.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kaikki sodankäynti ei ole enää vain rautaa rajalle. Informaationsota on näkymätöntä, ja sitä käydään jatkuvasti. Esimerkiksi näinä aikoina kannattaa Ukrainan kriisiin liittyviin uutisiin suhtautua kriittisesti, tulevat ne sitten joko idästä tai lännestä. Kriiseissä tietoverkot ovat merkittävä osa sodankäyntiä. Vihollinen pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnan perustoimintaan kyberhyökkäyksillä. Ihmiset tulevat kovin avuttomiksi, jos kännykkä ei toimi, sähkö on poikki tai vettä ei voi juoda. Puhutaan pilvipalve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

luista, mutta tieto ei kulje taivaalla vaan maassa tai merenpohjassa, ja sellainen kaapeli pyritään laittamaan sotatilanteessa poikki. Meidän pitää kehittää valmiutta uuden ajan sotiin. Meidän on kehitettävä varautumissuunnitelmaa kyberhyökkäyksiä varten. Ongelmana tässä on, että valtion puolelta tätä ei johda kukaan. Suunnitelman pitää koskea niin yhteiskuntaa, yrityksiä kuin yksityisiä kansalaisia.

Maanpuolustustahto, uskottava puolustuskyky ja varautuminen kaikkein pahimpaan — siinä ovat kulmakivet, joiden avulla toivottavasti saamme elää rauhallisessa ja turvallises-
sa Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavaksi myönnän pääministerille ja puolustusministerille neljäminuuttiset puheenvuorot, mutta samalla käynnistyy vastauspuheenvuorojen pyytäminen. Niitä pyydetään V-painikkeella, ja ne tulevat olemaan 2 minuutin mittaisia. — Pääministeri.

15.03 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Venäjän päätös tunnustaa Donetskin ja Luhanskin niin sanotut kansantasavallat itsenäisiksi valtioiksi on vakava uhka kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. Kyseessä on Ukrainan itsemääräämisoikeuden räikeä loukkaus. Venäjästä on tullut konfliktin avoin osapuoli. Sen pyrkimykset selittää toimintansa lailliseksi ovat epäuskottavia. Venäjä rikkoo Minskin sopimuksia nyt itse mitä räikeimmällä tavalla vaadittuaan ensin Ukrainalta näiden noudattamista.

Laajamittaisen sodan uhka on todellisempi kuin pitkään aikaan. Venäjä on pettänyt lupauksensa, vastuunsa YK:n turvallisuusneuvoston pysyvänä jäsenenä ja kansainvälisen yhteisön. Euroopan unionin ulkoministerit linjasivat eilen merkittävistä uusista pakotteista, joita olemme valmiita tästäkin laajentamaan. Venäjän toimilla on pitkäkestoiset vaikutukset koko Euroopan ja kokonaisen sukupolven suhtautumiseen Venäjään — myös Suomen suhteisiin Venäjän kanssa.

Kuten valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa katsoimme, Venäjän tavoitteena on edelleen etupiirijakoon perustuva turvallisuusrakenne Euroopassa. Tiedämme nyt tarkemmin, miten pitkälle Venäjä on valmis menemään. Yhdysvaltojen sitoutuminen Eurooppaan on keskeistä Euroopan turvallisuudelle ja myös Suomelle. Olemme yhdessä vahvoja. Meidän on rakennettava EU:ta sen kaikilla aloilla. Edessä on ehkä suurempi maailmanjärjestyksen murros, jossa tarvitaan aitoa eurooppalaista yhteisvastuuta.

Suomen linjaan kuuluu kansallisen liikkumatilan säilyttäminen. Mikäli turvallisuutemme sitä vaatisi, olisimme valmiita hakemaan Naton jäseneksi. Myös muilla on oikeus valita turvallisuusjärjestelynsä. Se kuuluu Euroopan turvallisuuden perusperiaatteisiin. Tukemme Ukrainalle on vankkumaton. Euroopan unionin kehittäminen, puolustusyhteistyö sekä kumppanuus Naton kanssa ovat todellisia vakauttavia tekijöitä tässä ympäristössä. Yhteistyö kumppaniemme kanssa, kaikkien tilanteiden varalle, luo vakautta.

Haluan kiittää eduskuntaryhmiä erittäin hyvistä ja rakentavista puheenvuoroista.

Puhemies Matti Vanhanen: Puolustusministeri Kaikkonen.

15.06 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Kiitän eduskuntaa jo tässä vaiheessa hyvästä keskustelusta; ryhmäpuheenvuorokierros oli hyvin vastuullinen. — Suomen turvallisuus on yhteinen asiamme. Ukrainan asia on meidän asiamme. Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Lähialueemme sotilaallinen tilanne on tällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

hetkellä rauhallinen. Emme kuitenkaan voi vain tuudittautua nykytilanteeseen, vaan meidän tulee varautua myös huonompiin kehityskuluihin.

Puolustusvoimat säätelee valmiuttaan jatkuvasti turvallisuustilanteen mukaisesti. Näin on menetelty myös käynnissä olevan jännitteisen tilanteen, kriisin, aikana. Puolustusvoimilla on hyvät valmiudet täyttää sille kuuluvat tehtävät — suomalaiset voivat luottaa puolustusvoimiimme. Linjamme on selkeä: otamme puolustuksemme vakavasti. Olemme johdonmukaisesti varautuneet nyt nähtävään kehitykseen, jossa Euroopan turvallisuusympäristö heikkenee. Olemme vastikään muun muassa investoineet Meri- ja Ilmavoimien strategiaan hankkeisiin merkittävästi.

Meidän tulee pystyä jatkossakin ylläpitämään turvallisuustilanteen edellyttämää valmiutta. Meidän on varmistettava Puolustusvoimille niiden tarvitsemat resurssit niin henkilöstön kuin materiaalinkin osalta. Eduskunta käsitteli viime syksynä puolustuselontekoa ja hyväksyi sen joulukuussa. Se antaa osaltaan hyvät suuntaviivat puolustuksemme kehittämiselle lähivuosille.

Kansainvälinen puolustusyhteistyö tukee Suomen puolustusta. Toimintaympäristön muutos on jo pitkään muokannut puolustusyhteistyön luonnetta. Olemme selontekojen linjausten mukaisesti rakentaneet vahvaa puolustusyhteistyön verkostoa. Tämä yhteistyöverkosto on luotu juuri näitä ja vaikeampiakin tilanteita varten vahvistamaan Suomen puolustuskykyä. Tätä verkostoa hyödynnetään nyt aktiivisesti. Käytännön yhteistyö vahvistaa Suomen ja Itämeren alueen turvallisuutta. Lisäksi sillä osoitetaan solidaarisuutta ja vastuunkantoa.

Verkosto, jota olemme pitkäjänteisesti rakentaneet, on kiristyneessä tilanteessa osoittanut merkityksensä. Suomi vahvistaa puolustusyhteistyötä sekä kehittää yhteistoimintakykyä edelleen keskeisimpien kumppanien kanssa. Näitä ovat EU ja Nato, ja kahdensivulisen yhteistyön osalta keskiössä ovat ennen muuta Ruotsi, Norja ja Yhdysvallat. Myös alueellinen yhteistyö on vahvaa, Pohjoismaista alkaen.

Tätä puolustusyhteistyötä on rakennettava määrätietoisesti niin hyvällä kuin huonollakin säällä. Yhteistoimintakyvyn kehittäminen kattaa tilannetietoisuuden ja puolustuspoliittisen dialogin sekä materiaaliyhteistyön ja harjoitustoiminnan. Poliittisen tason yhteistoimintakyky on kriisitilanteissa yhtä lailla tärkeää kuin sotilaallinen yhteistoimintakyky.

Arvoisat kansanedustajat, lopuksi vielä: Ukrainan tilanne on erittäin vakava tällä hetkellä ja vaarassa edelleen pahentua. Tämä voi tapahtua myös nopealla aikataululla. Tilanne on synkkä, tilanne on vaarallinen, tilanne on kertakaikkisen vakava.

Puhemies Matti Vanhanen: Paikalla pidettäviin vastauspuheenvuoroihin. — Edustaja Turtiainen.

15.10 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä taas nähdään, kuinka Euroopan unionin jäsenyys on meille raskas taakka. Jälleen olemme EU:n myötä uhoamassa suurvallalle, joka on rajanaapurimme. Mitään ei olla opittu edellisistäkään Venäjä-pakotteista, jotka näkyvät edelleen kurjuutena jokapäiväisessä arjessamme.

Hyvät kollegat, katsokaa vaikka maataloutemme tilaa tällä hetkellä. Meidän pitää ylläpitää suoria ja hyviä kauppasuhteita itänaapurin kanssa eikä lällätellä sille muiden hullujen tapaan. [Eduskunnasta: Valta kuuluu Kremlille!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Puheet ja teot eivät ole olleet koskaan tässä salissa näin ristiriidassa kuin korona-aikana ja nyt Nato-kiimassa. Onko tässä kenties tarkoitus siirtää huomio pois rokotehaitoista ja päällä olevasta talouskriisistä? [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Valtioilla on eri syitä tunnustaa ja olla tunnustamatta toisia valtioita, kuten Kosovon tapauksesta voimme havaita. Ukrainan tilanne on osa suurvaltajännitettä, johon ratkaisun avaimet ovat ennen muita Putinilla ja Bidenilla. Suomen ei tule sotkeutua suurvaltojen kiistoihin. Presidentti Niinistökin totesi, että Suomeen ei kohdistu sotilaallista uhkaa.

Suomen tulee huolehtia siitä, että ylläpidämme toimivat ja vakaat suhteet Venäjään. Näin vältymme sotilaallisilta uhkilta jatkossakin. Aseiden vienti Ukrainaan on vastuuton ajatus, jota erityisesti Nato-intoiset lobbaavat. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tuomioja. — Mikrofoni.

15.12 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitän näistä arvokkaista ryhmäpuheenvuoroista, jotka osoittivat sen, että me näemme tilanteen hyvin samankaltaisesti ja meitä yhdistää sama kiinnostus ja huoli Suomen turvallisuudesta.

Minusta on ollut tärkeää myöskin se, että me emme vain reagoi siihen, mitä maailmalla tapahtuu. Turvallisuuspolitiikkaa tehdään ajassa, ja sitä on seurattava, mutta sitä ei voi seurata vain klikkijournalismin ja median ehdoilla, joilla on usein muita päämääriä kuin ymmärryksen lisääminen. Sen vuoksi sen ohella, että me seuraamme ja osaamme ottaa kantaa ja reagoida muuttuviin olosuhteisiin, meidän täytyy myöskin ymmärtää se, mikä maailmassa on pysyvää ja muuttumatonta. Tällaisia asioita ovat maantiede ja historia. Itse asiassa tekee mieleni kiittää edustaja Halla-ahon puheenvuoroa, koska se lähes paasikiviläisessä hengessä muistutti tästä perusasiasta, ja tämä täytyy meidän, pohtiessamme nyt sitten seuraavia askeleita, pitää vankasti mielessämme.

Se, mikä myöskin yhdistää meitä kaikkia — ehkä viimeistä puheenvuoroa lukuun ottamatta — on halu vahvistaa Euroopan unionin toimintakykyä ja reagointikykyä tällaisiin tapahtumiin. Ei voi olla kysymys vain siitä, että toimimme pakoteautomaattina, vaan meidän täytyy olla myöskin vaikuttavia ja johtavia tilanteessa, jossa Euroopan turvallisuudesta ei voi vastata kukaan muu kuin eurooppalaiset itse, ja tässä yhteistyössä Suomella tulee olla myöskin tärkeä panoksensa annettavana tämän yhteistyön vahvistamiseen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko. — Anteeksi... No, kun myönsin Niikolle, niin Niikko ensin. Piti sanoa Tavio.

15.14 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Venäjän kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet eivät ole millään tavalla hyväksyttäviä, ja on hyvä, että EU:n johtajat kaikki ovat sen yksissä tuumin tuominneet, kuten täällä eduskuntakin. Meillä on kuitenkin tosiasia se, mikä täällä puheenvuoroissa on tullut esille, eli tämä meidän maantieteellinen sijaintimme ja meidän pitkät suhteemme Venäjään. Meidän täytyy tässä toimia viisaasti. Meidän täytyy vastata vahvasti yhdessä osana EU:n toimia näille aggressioille ja tehdä niistä toimenpiteitä, mitä on suunniteltu.

Mutta kuitenkin haluaisin pohtia sitä näkökulmaa — kun Brysselistä tai jopa Atlantin taa kovasti sitten tuodaan näitä suunnitelmia tänne hyväksyttäväksi erilaisten toimien osalta — että missä menee aina se kansallinen etu. Meidän täytyy pitää kiinni siitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

meidän kansalliseen etuumme, meidän ulko- ja turvallisuuspoliittiseen linjaamme eivät muut maat pysty vaikuttamaan, ei myöskään EU. Me teemme kansallisesta lähtökohdasta päätökset täysimääräisesti itsenäisesti.

Tässä esimerkkinä haluan nyt nostaa sen, mikä tuli muutamissa ryhmäpuheenvuoroissa esille, että käydään keskustelua jopa siitä, onko mahdollista ruveta antamaan jopa aseellista apua Ukrainalle. Tämä keskustelu tulee voimistumaan, ja meillä on hyvä täällä eduskunnassa mielestäni hallituksen pohtia sitä jo edeltä, etteivät ne ajatukset tule ylhäältä annettuina ja sitten meille tuodaan vain hyväksyttäviksi ne asiat. Tämä monensuuntainen pohdinta on käytävä nyt tässä vaiheessa, jotta me säilytämme sen parhaan mahdollisen lopputuloksen tässä kokonaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Valtonen.

15.16 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan erinomaisen tärkeää, että me pidämme huolta omasta maanpuolustuksestamme. Puolustusvoimiin on kyllä Suomessa vahva usko. Meillä on myös erittäin vahva maanpuolustustahto. Nämä ovat suomalaisten ja Suomen etuja.

Kyber- ja hybridivaikuttamista vastaan puolustautuminen on erinomaisen tärkeitä. Näiden suorituskykyjen kehittäminen Suomessa on asia, johon meidän pitää jatkossa panostaa yhä enemmän. Meillä on maassa myös Kyberturvallisuuskeskuksen myötä erittäin paljon kyberosaamista, ja olisin kysynyt, onko mahdollista ulottaa apua joko kahdenvälisesti tai sitten EU:n piirissä erityisesti kyber- ja hybridivaikuttamista vastaan Ukrainalle. Muutenkin olisin kiinnostunut kysymään siitä, minkälaisia keinoja valtioneuvosto on muuten nyt pohtinut Ukrainan auttamiseksi.

Sekä pääministeri että ulkoministeri nostivat esiin tämän selonteosta ja hallitusohjelmista tutun kohdan, jossa viittasitte reaaliaikaiseen turvallisuusympäristön tarkkailemiseen suhteessa siihen, pohdimmeko sotilaallista liittoutumista ja Nato-jäsenyyden hakemuksen jättämistä. Ehkä nyt tämänhetkinen turvallisuusympäristö on erittäin huono ja heikko, mutta olisin tiedustellut sitä, miten arvioitte, että se kehittyy lähikuukausina, lähivuosina nimenomaan suhteessa tähän Nato-jäsenyyden hakemuksen jättämiseen, kuten eurooppalaiset kumppanimme ovat toimineet jo vuosia sitten.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

15.18 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan perustaan totta kai kuuluu kansallinen liikkumatila, ja kun puhutaan tästä Nato-kysymyksestä, niin meillä on mahdollisuus sitä jäsenyyttä hakea. Tämän olemme selkeästi myös ulko- ja turvallisuuspoliittiseen ohjelmapaperiimme viime vuonna kirjanneet.

Ennen kaikkea kuitenkin meidän perustamme on se, että me pidämme kiinni omasta kansallisesta turvallisuudestamme, joka pohjautuu yleiseen asevelvollisuuteen, reserviläispohjaiseen armeijaan. Se pohjautuu myöskin siihen, että maassa, merellä, ilmassa ja myöskin verkossa turvallisuudesta pidetään kiinni ja sinne panostetaan aina tarpeen tullen ja pitkäjänteisesti.

Nyt on keskeistä, että EU pitää yhtä näissä Ukrainan kriisiin liittyvissä asioissa ja tukee paitsi toisiaan myöskin Euroopan unionin kaikkia jäsenvaltioita sisäisesti. Pakotteiden,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

kun niitä on asetettu, pitää olla tuntuvia, ja niiden pitää olla vielä tuntuvampia, mikäli tässä ei yhtään askelia parempaan suuntaan tulla ottamaan. Näiden pakotteiden tulee koskea myöskin niitä Venäjän liittolaisia, joidenka kautta tätä kriisiä mahdollisesti myöskin asetetaan vakavammaksi, kuten Valko-Venäjän kautta. On erittäin surkeaa ja harmillista, että Valko-Venäjän maaperää myöskin käytetään nyt hyväksi kolmatta maata uhkaavassa tilanteessa.

Kysyisinkin nyt ulkoministeriltä näitten pakotteitten suhteen, kuinka näitä pakotteita tullaan kiristämään, jos tilanne ei parempaan suuntaan muutu. Kysyisin myöskin sitä, kuinka tullaan huolehtimaan siitä, että nämä pakotteet koskevat nyt laajasti kaikkia niitä tahoja, jotka tässä sekasorrossa ovat mukana. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mika Kari.

15.20 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuomiojan tavoin haluan kanssa itse kiittää tästä hyvästä keskustelusta. Tässä parlamentissa valitsee ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja maanpuolustuksesta varsin yksimielinen näkemys, mikä on omiaan lujittamaan myös kansalaisten luottamusta siihen, että tämänkin kriisin yli pääsemme.

Täällä salissa ja tasavallan presidentti Niinistö on useamman kerran todennut, että Suomea kohtaan ei kohdistu sotilaallista uhkaa. Se on täällä moneen kertaan todettu, mutta varautuminen on kuitenkin viisautta. Puolustuksemme perustuu pitkäjänteiseen ja määrätietoiseen oman maan sotilaalliseen ja kokonaisvaltaiseen puolustamiseen.

On kuitenkin syytä varmasti arvioida, ovatko puolustuksemme taloudelliset resurssit kriisin vaikutusten, erityyppisten vaikutusten, kattamiseksi kunnossa. Vuonna 2014, silloin kun Ukrainan kriisi käynnistyi, eduskunnassa perustettiin niin sanottu Kanervan työryhmä arvioimaan, ovatko puolustuksemme määrärahat kunnossa. Kysyisinkin: olisiko tänä päivänä syytä uudelleen perustaa vastaavanlainen parlamentaarinen toimielin pohtimaan tätä kysymystä? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

15.22 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin tässä yhteydessä nostaa esiin omavaraisuuden. Perussuomalaisille omavaraisuus, se, että tehdään kotimaista tuotantoa, ruoan, energian ja kaiken mahdollisen tuotantoa, on meille siis ihan itseisarvo. Mutta nyt kuitenkin huoltovarmuus on vaikeassa tilanteessa. Se on tietysti aivan elintärkeä kysymys.

Meidän tulisi pystyä nyt pitkäjänteisesti katsomaan ja pyrkiä vähentämään meidän energiariippuvuutta Venäjästä. Muistakaa, että meidän tuontienergiasta yli puolet tulee Venäjältä. Siksi kysynkin hallitukselta: miten te aiotte ryhtyä reagoimaan siihen, että Suomen omavaraisuutta lisättäisiin? Perussuomalaiset ovat käyneet täältä oppositiosta käsin aika paljon tällä vaalikaudella debattia siitä, voitaisiinko meidän kotimaista turvetta käyttää energiakäytössä. Nämäkin asiat saattavat nousta tässä hyvin kyseenalaisiksi, jos katsoo tätä pitkässä juoksussa. Eli esitän tämän kysymyksen nyt sitten ministerin vastattavaksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

15.23 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän kaikkien Suomessa, Euroopassa, koko maailmassa on viimeistään nyt lopetettava toiveikas ja jopa naiivi suhtautuminen presidentti Putinin johtamaan Venäjään.

Ensinnäkin asioista on puhuttava niiden oikeilla nimillä, enkä nyt tarkoita valtiojohtoa ja diplomaatteja, joilla on luonnollisesti oma kielensä. Putinia on kutsuttava Venäjän itsevaltiaaksi — etten sanoisi, diktaattoriksi — riippumatta siitä, minkälaista tv-teatteria hän järjestää. Historiaa ja nykypäivää koskevia valheita on kutsuttava valheiksi, vaikka Putin ja Venäjä kuinka paljon niitä levittelevät. Kansainvälisten sopimusten häikäilemätön rikkominen ja tunkeutuminen toisen valtion alueelle ovat rikollista toimintaa riippumatta siitä, minkälaisilla itse luoduilla haamuvaltioilla, keksityillä turvallisuushilla tai niissä sijaitsevalla Mainilan kylällä naapurimaan suvereniteetin räikeää loukkaamista perustellaan ja peitellään. [Eduskunnasta: Juuri näin!] Tiedämme, mitä Putin on tähän saakka tehnyt ja mitä hän ajattelee esimerkiksi Ukrainan valtion oikeudesta olla olemassa itsenäisenä maana. Meidän on aika uskoa omia silmiämme.

Herra puhemies! En lainkaan ymmärrä ”takataskussa on lisää pakotteita” -ajattelua, jolla tässäkin salissa näyttää olevan laajaa kannatusta. Mitä me lännessä odotamme? Eikö pakotteiden ensisijainen tarkoitus ole tässä tilanteessa yrittää estää Venäjän aggression jatkuminen eli avoin hyökkäyssota, inhimillisten kärsimysten lisääminen ja verenvuodatus? Kun tavoitteena tulee olla Venäjän hillitseminen tässä ja nyt, ei step by step -pakotepolitiikka ole nyt perusteltua, vaan maailman tulisi alusta saakka ja välittömästi asettaa ennennäkemättömän tiukat ja maksimaaliset talouspakotteet. [Arto Satonen: Oikein!]

Samalla tulisi heti luoda lännen ilmasilta Ukraina, jossa maalle annetaan lisää tarvittavaa kalustoapua. Parhaassa tapauksessa Ukraina pystyisi myös tältä kannalta nostamaan hinnan Putinin hyökkäyksen jatkumiselle liian korkeaksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sipilä.

15.26 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoministeri toi hyvin esille Suomen kannan tähän kriisiin. Näihin on helppo yhtyä, ja hienoa, että tässä salissa vallitsee suuri yhteisymmärrys asiasta. Kysehän olisi samasta asiasta kuin naapuri tunnustaisi jonkun itäisen maakuntamme itsenäiseksi valtioksi ja toisi sinne omat joukkonsa muka rauhaa turvaamaan.

Vaikka Suomeen ei kohdistu sotilaallista uhkaa, viimeaikaisten tapahtumien seurauksena monen kansalaisen mielissä myös Nato-ovi on enemmän raollaan. On äärimmäisen tärkeää, ettei tuota mahdollisuutta myöskään omilla kirjauksilla tai lupauksilla ajallisesti rajata. Sen on oltava aina aito mahdollisuus.

No sitten muutama ajatus näistä EU:n pakotteista: Ne ovat diplomatian ja talousavun ohella tärkein ja oikeastaan ainoa työkalumme EU:ssa yrittää vaikuttaa Venäjään, mutta niin kuin täällä on tullut hyvin esille, Venäjä on erittäin hyvin varautunut meidän pakotteisiin. Pakotteiden pitäisi olla siis järeydeltään aivan muuta kuin mitä henkilöpakotteet esimerkiksi ovat. [Arto Satonen: Se on totta!] Saksan Nord Stream -kakkosputken sulkeminen on hyvä esimerkki järeysluokaltaan oikeasta toimenpiteestä. Näitä toimenpiteitä tarvitaan lisää, [Timo Heinonen: Oikein!] ja minusta myös Suomen tulee omalta osaltaan olla valmiina niihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Yhdyn myös täällä esitettyihin ajatuksiin omavaraisuudesta. Sekä energian että ruoan osalta omavaraisuuskeskustelu pitää palauttaa siihen oikeaan asemaan, mihin se myöskin kuuluu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

15.28 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ryhmäpuheenvuorokierroksella ja tässä sen jälkeenkin kollegoille erinomaisista puheenvuoroista — muun muassa edellä edustaja Sipilältä ja myös hallituksen ministereiltä erinomaisia puheenvuoroja.

Tässähän on käsillä akuutti turvallisuuskriisi Ukrainan suunnalla, ja siihen on etsittävä keinoja, joilla estetään tilanteen eskaloituminen tai ainakin toivottavasti estetään. Samaan aikaan se tapa, jolla se tilanne on rakentunut ja mitä sen ympärillä on tapahtunut, kertonee perustavanlaatuisesta Putinin hallinnon turvallisuusajattelusta ja halusta horjuttaa eurooppalaista turvallisuusjärjestystä, rakentaa etupiiriä, ja tämä asia ei valitettavasti näytä muuttuvan ihan kovinkaan nopeasti. Meillä lienee edessä vaikea vastakkainasettelun aika tätä menoa.

Sen takia on tärkeää, että tehdään politiikkaa, varautumista, turvallisuutta parantavaa politiikkaa kaikilla aikaskaaloilla. Euroopan osalta tähän liittyvät muun muassa energiaomavaraisuuden ja energiariippuvuuksien osalta vastuulliset päätökset ja myös tämä, mitä edustaja Tuomiojakin toi esille eli Euroopan unionin, Euroopan ja Euroopan puolustuksen vahvistaminen — riippumatta Naton ja Yhdysvaltojen roolista ja siitä, minkälainen kunkin maan Nato-suhde on, on Suomen ja Euroopan etu, että Euroopan puolustus vahvistuu.

Ja kun katsotaan Venäjän sotilaallista budjettia ja Euroopan unionia, on selvää, että Euroopan unionin jäsenmaat alisuoriutuvat tällä hetkellä. Ja olisin kysynyt: mitä on tekeillä sen eteen, että Euroopan unionin puolustusyhteistyöllä saataisiin luotua enemmän turvaa tähän kiristyvään geopoliittiseen tilanteeseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

15.30 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun selontekoja tehtiin, oli Venäjä jo pystyttänyt niin sanotut kansantasavallat ja miehitti Krimin. Tunnen itse erityisen hyvin Moldovan tilanteen, ja siellä jäänyt konflikti on kestänyt paljon Ukrainaa kauemmin, itse asiassa jo yli 30 vuotta. Suomen osalta mikään ei siis varsinaisesti ole muuttunut tai nyt yllättänyt tai ole uutta, vaikka jostain otsikoista näin voisi päätellä. Mutta ukrainalaisten osalta tietysti nyt on tapahtunut raju muutos huonompaan.

Koska me aivan oikein olemme EU:n kautta mukana pakotteissa, on keskityttävä ja varauduttava tietysti siihen, että me kestämmme vastuun myös vastapakotteista. Tällaisena aikana ei tietystikään pidä olla itsekäs, pitää lähtökohtaisesti olla solidaarinen, mutta koska me olemme Euroopan unionissa poikkeuksellisessa tilanteessa Venäjän rajanaapurina, niin totta kai meidän on myös pidettävä omista eduistamme huolta ja tehtävä kaikki sen eteen, että jos ja kun nämä vastapakotteet varmasti osuvat eri tavoin eri maihin, niin saamme silloin apua. Tietysti valitettavasti me emme itse aina ole olleet se solidaarinen EU-jäsenmaa. Joskus olemme olleet jopa aika penseitä auttamaan pulaan joutuneita, mutta toivon, että nyt meidän erityiset tarpeemme huomioidaan. Toivon myös, että eduskunta jatkossa muistaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

että se, miten me Euroopan unionissa käyttäydymme, meille varmasti sitten myös jatkossa tulee vastaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Biaudet.

15.32 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että keskustelu meidän omasta turvallisuudestamme, ja Euroopan turvallisuudesta myös, on tosi tärkeä ja ajankohtainen, mutta on myös tärkeää samalla muistaa pitää katse Ukrainassa ja pohtia oikeasti sitä, millä tavalla me voimme heitä tukea. Tässä hetkessä tuntuu, että tämä tilanne ei kovin nopeasti ole kääntymässä parempaan, ja siinä mielessä on suurta merkitystä sillä, miten myös kansalaisyhteiskuntaa Ukrainassa pystymme tukemaan. Webinaarissa eilen eräät korkeat naispoliitikot ja kansalaisjärjestöjohtajat Ukrainasta tekivät seitsemän kohtaa ja toivomusta Euroopalle ja muulle maailmalle, mitä he toivovat meiltä, ja ajattelin ihan nopeasti olla heidän äänitorvensa tänään.

Ensimmäinen kohta on taloudellinen tuki Ukrainalle ja tietenkin niille, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa: monet naiset ovat paenneet asuinsijoiltaan ja niin edelleen. Toinen on turvata Etyj-tarkkailijoiden ja ulkopuolisten tarkkailijoiden läsnäolo ja tehdä myöskin ihmisoikeusarviointia koko ajan. Kolmas: turvata naisten osallistuminen myös näissä neuvotteluissa ja raportoida myös naisten tilanteesta. Neljäs: edistää inklusiivista turvallisuutta — he esimerkiksi ehdottavat, että Etyjissä, jossa meillä tietenkin on selkeä rooli, laaditaan tällainen alueellinen 1325-suunnitelma. Viides on tukea kansalaisyhteiskuntaa, naisten järjestöjä ja niin edelleen, jotta he voisivat vahvistaa resilienssiä koko yhteiskunnassa. Kuudes: tietenkin tehdä tätä demokratiaa tukevaa yhteistyötä yli rajojen Euroopassa ja muualla. Ja sitten viimeiseksi, seitsemänneksi: nostaa tietoisuutta myös siitä, mitä tapahtuu siellä arjessa, niin että keskustelu ei ole pelkästään tässä suuressa geopolittisessä dynamiikassa vaan myöskin ihan arjessa, siinä, mitä tapahtuu naisille, miehille ja muille siellä Ukrainassa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

15.34 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on todellakin käyty keskustelua, millä tavalla voisimme auttaa Ukrainaa ja ukrainalaisia tässä tilanteessa. Nykyään yhteiskunta voidaan saada polvilleen niin monella eri tavalla. Tuossa omassa puheenvuorossani toin esille sen, että tänä päivänä esimerkiksi sillä, että kyberhyökkäyksillä saadaan maksujärjestelmät, sähköjärjestelmät, erilaiset mobiili- ja tietojärjestelmät polvilleen, yhteiskunta saadaan nopeasti sekaisin. Voisiko olla mahdollista, että Suomi tässä tilanteessa auttaisi Ukrainaa juurikin kyberturvallisuuden alalla? Olemme kuulleet, että EU:sta on kyberturvallisuuden yksikkö aktivoitu Ukrainan avuksi, mutta vaikuttaa siltä, että aika kevyesti on lähdetty liikenteeseen — muistaakseni kuusi maata, noin kymmenen henkeä, on tässä kyberturvallisuusyksikössä. Voisiko Suomi olla tässä aloitteellinen ja olla tätä kautta tukemassa siviiliyhteiskunnan pystyessä pysymistä tällaisen kriisin keskellä?

Toinen asia, missä toivoisin erityisesti ulkoministeriltä näkemystä: Suomi on aloittanut YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä. Eikö nyt ihmisoikeusneuvoston olisi syytä ottaa esille myöskin ne erilaiset ihmisoikeusloukkaukset, joita tuolla separatistien hallitsemilla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

alueilla on Venäjän toimesta siviiliväestöön kohdistettu? Eikö nyt olisi aika nimenomaisesti nostaa profiilia ja ottaa esille nämä siviiliväestön vaikeudet tuolla alueella?

Toivon, että meidän ulkopolitiikkamme on todellakin vapauden ja demokratian puolesta puhumista ja että osoitamme moraalista selkärankaa ja annamme tukemme Ukrainalle ja sen kansalle.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän nyt ulkoministerille 4 minuuttia.

15.36 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos minunkin puoleltani oikein hyvästä keskustelusta tähän asti ja konkreettisista ajatuksista. — Ensin edustaja Tuomiojalle Euroopan unionin reagoitavuudesta: Reagoimme yhdessä ulkoministeri Lavrovin kirjeeseen. Syksyllä reagoimme yhdessä Puolaan ja Latviaan ja Liettuaan kohdistuneeseen turvallisuushkaan Valko-Venäjän puolelta rajayhteistyön puitteissa. Euroopan unionin maiden korkeat johtajat Macron ja Scholz oikeastaan viimeiseen asti pyrkivät löytämään diplomaattista ratkaisua Minskin sopimusten pohjalta. Mielestäni Eurooppa on tehnyt tässä asiassa paljon, tullut myöskin Venäjää vastaan jopa sen ehdotuksissa, ja valitettavasti nämä eivät ole tuoneet tuloksia. Myöskin EU—USA-yhteistyö on sujunut tavattoman hyvin. Presidentti Bidenin ja ulkoministeri Blinkenin kanssa ajatustenvaihto on ollut hyvin tiivistä, ja myöskin meillä tasavallan presidentti on ollut tässä aktiivinen.

Edustajat Valtonen ja Essayah, nostitte esiin tämän kyberyhteistyön, mitä Suomi voisi tarjota Ukrainalle. Tämä on hyvä ajatus, ja tätä eri tavoilla ollaan valmistelemassa. Tämä kyber-, hybridiyhteistyö voisi olla juuri sitä työtä, jota tässä ajassa voidaan antaa ja tarjota Ukrainalle.

Edustaja Valtonen, kysyitte tästä reaaliaikaisesta turvallisuusympäristön tarkkailusta, mitä johtopäätöksiä tässä tilanteessa: Itse ajattelen niin, että kun olemme luoneet oman turvallisuuspolitiikkamme, olemme luoneet sen juuri kriisiaikoja varten, ja juuri tässä kriisin keskellä on varmasti hyvä — edustaja Harkimonkin linjaamalla tavalla — pitää se kurssi, joka on otettu, ja toimia sillä tavalla, jota on harjoiteltu, ja sitten kun kriisi toivon mukaan on jossain vaiheessa ohi, katsoa, mitkä ovat johtopäätökset, tarvitaanko jotakin enemmän ja onko tehtävä johtopäätöksiä.

Edustaja Savola, kysyitte Valko-Venäjän tilanteesta: Valko-Venäjä on joutunut aivan onnettomaan tilanteeseen, omaa syytään tietenkin, tullut eräänlaiseksi satelliitiksi Venäjän toiminnoille. Valko-Venäjän kautta hyökätään kohti Ukrainaa. Tämä on aivan sietämätön tilanne, ja totta kai se otetaan huomioon Valko-Venäjään kohdistuvissa pakotteissa, joista eilen myöskin ulkoministerit keskustelivat, että niissä olevia aukkoja voidaan vielä korjata.

Pakotteiden laajentamisen osalta — tämä liittyy vähän edustaja Zyskowiczin nostamaan keskusteluun — mitä vielä tarvitaan: Valitettavasti on tilanne sellainen, että pelätään tietysti vielä laajempia sotilaallisia toimia, [Ben Zyskowiczin välihuuto] ja EU:lla täytyy olla varastossa niitä keinoja, niitä uhkia, joita voidaan siinä tilanteessa käyttää. Tässä on erittäin hyvin toiminut myöskin kansainvälinen yhteistyö USA:n, Kanadan, Norjan, Japanin ja muiden kanssa. Tämä asteittain etenevä tapa on nyt se tapa, joka on valittu.

Olen samaa mieltä esimerkiksi edustaja Sipilän kanssa siitä, että tämä Nord Stream 2 -ilmoitus oli tietysti ehkä merkittävin asia eilisessä keskustelussa, koska se vaikuttaa todella laajaan infrastruktuuriin.

Edustaja Sipilä, puhuitte tästä Naton oven raollaan pitämisestä: On erittäin tärkeää, että Nato jatkaa avointen ovien politiikkaa. Se on vahvistettu keskeisten Nato-maiden puolelta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

myöskin Suomelle, ja totta kai pidämme sitä omien valinnanmahdollisuuksiemme kannalta erittäin tärkeänä.

Sitten edustaja Harjanne nosti esille vielä tämän EU:n muun yhteistyön: nyt 42.7 artikla ja ylipäätään tämä solidaarisuusajattelu kyllä EU:ssa on tiivistymässä, ja sitä linjaa edelleen ajamme.

Edustaja Saramo nosti esiin vastapakotteiden mahdollisen vaikutuksen ja solidaarisuuden EU-maiden kesken tässä kysymyksessä: Olen täysin samaa mieltä, että ne maat, joihin mahdolliset pakotteet ja vastapakotteet sitten vahvimmin kohdistuvat, tarvitsevat totta kai solidaarisuutta. Suomi voi olla niiden maiden joukossa riippuen vastapakotteiden luonteesta.

Edustaja Biaudet, otitte esiin tasa-arvokysymykset: Kaikkein vaikeimmassa asemassa ovat siviilit, vaikkapa naiset ja eläkeläiset, siellä Donbasin alueella kurjuuden keskellä. On erittäin tärkeää, että tämä näkökulma on otettu esille. Otitte myöskin Etyj-tarkkailijoiden tilanteen ja tärkeyden: Suomi pyrkii pitämään omia tarkkailijoitaan loppuun asti, mutta he eivät ole sotilaita, vaan he ovat tarkkailijoita, niin että jos sotatapahtumat vievät ylitse, turvallisuus tietysti menee näidenkin edelle.

Viimeisenä asiana edustaja Essayahin kysymykseen tuosta ihmisoikeusneuvostosta: Ensi viikolla on korkean tason kokous Genevessä, ja voin taata, että Suomen puheenvuorossa myöskin tämä Donbasin tilanne ja nämä Venäjän aggressiiviset toimet otetaan huomioon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Meillä on vielä pyydettyä 48 vastauspuheenvuoroa. Meillä on mahdollisuus, että kaikki pystyvät käyttämään nämä puheenvuorot ja lisäksi muutama ministeri puheenvuoron, kun kohta lyhentäisin puheenvuorot 1 minuuttiin, siten, että vielä seuraavat neljä puhujaa voivat käyttää 2 minuuttia ja sen jälkeen varaudutte 1 minuuttiin. He neljä olisivat edustajat Salonen, Halla-aho, Virolainen ja Vehviläinen, ja sen jälkeen 1 minuuttiin. — Edustaja Salonen.

15.42 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme käyneet kohta kahden tunnin ajan hyvin ajankohtaista ja tärkeää ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua, jonka peruseriaatteen on sanottava useina toistoina ääneen uudelleen ja uudelleen, jotta ne kantautuvat kauas Suomesta. Suomi ei hyväksy Ukrainan alueellisen koskemattomuuden loukkauksia. Venäjän toimet ovat tuomittavia, ja niistä on tultava seuraamuksia, kuten täällä jo olemme puhuneet. Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

Samaan aikaan tällä keskustelulla on tärkeä viesti myös suomalaisille. Useat edustajat ovat sen jo todenneet: Suomeen ei kohdistu sotilaallista uhkaa. Tämä on tärkeä tieto suomalaisille. Silti meidän on tehtävä työtä rauhan säilyttämiseksi. Turvallisuus edellyttää yhteistyötä ja vuoropuhelua, jonka vuoksi tässä vastenmielisessäkin tilanteessa keskustelua on jatkettava.

On huolestuttavaa, että EU on ajautumassa sivuun keskustelukumppanina Eurooppaa koskevassa asiassa. Dialogin tielle on päästävä pian takaisin. Tästä mielellään kuulen ministereiltä ajatuksia, miten Eurooppa ja EU pääsevät takaisin osaksi tätä keskustelua. Suomen on osana kansainvälistä yhteisöä tehtävä myös kaikkensa estääkseen sotatoimet, jotka aiheuttavat kärsimystä erityisesti ukrainalaisille. Edustaja Biaudet nosti hyvin esille, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Suomen on tuettava haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, kuten tyttöjä, perheestään eroon joutuneita lapsia, raskaana olevia naisia, vammaisia ja vanhuksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

15.44 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Venäjää vastaan asetettuja ja nytkin asetettavia pakotteita on arvosteltu aivan aiheellisesti vaikuttavuuden puutteesta. Venäjän rikollinen politiikka Ukrainassa on jatkunut nyt jo kahdeksan vuotta ja samoin siihen liittyvät pakotteet, joten meillä on aika paljon kokemusperäistä näyttöä tästä asiasta. Näitä pakotteita on puolustettu sillä, että kyllähän ne ovat vahingoittaneet Venäjän taloutta, mikä pitää paikkansa, mutta eihän pakotteiden tehtävä ole vahingoittaa Venäjän taloutta vaan ohjata Venäjää käyttäytymään toisella tavalla, ja tässä mielessä pakotteet ovat epäonnistuneet.

No, miksi pakotteet ovat näin laimeita? Siihen on ilmeiset syyt. Ne vahingoittavat paitsi Venäjää niin useassa tapauksessa vielä enemmän EU-maita. Aivan keskeinen syy on EU:n suoranaisesta hölmöilystä johtuva — tai ainakin hölmöilyn pahentama — energiariippuvuus Venäjästä. Ja jos energiaomavaraisuutta ei esimerkiksi järkevämmällä ydinvoimapolitiikalla pystytä parantamaan, [Kokoomuksen ryhmästä: Juuri näin!] niin EU ei joko pysty asettamaan Venäjää vastaan tehoavia pakotteita tai se ei ainakaan pysty ylläpitämään niitä kovin kauaa. Ja venäläisten ei tarvitse oikeastaan muuta kun odottaa: kyllä he pystyvät selviytymään useampia vuosia vaikka täydellisestä kauppasaarrosta. Ja tämä on se asia, joka pitäisi länsimaissa miettiä kokonaan uudelleen.

Mutta tosiasia on myös se, että vaikka me asettaisimme Venäjän täydelliseen kauppasaartoon, niin sekään ei todennäköisesti saisi Venäjää luopumaan jo saavutetuista valloituksista. Venäjän resilienssi, siis sekä Venäjän valtion että Venäjän kansan resilienssi, on erittäin suuri, minkä historiakin osoittaa. Ja tämän takia minun mielestäni olisi erittäin tärkeää, että me kaikin käytettävissä olevin keinoin parantaisimme Ukrainan mahdollisuuksia aseellisesti puolustaa itseään, torjua hyökkäys, ennen kuin se on tapahtunut. Koska kun valloittaja päästetään kaivautumaan, hänen hättämisenensä pois on paljon vaikeampaa kuin torjua riittävällä pelotteella se hyökkäys jo ennalta. [Kokoomuksen ryhmästä: Juuri näin! Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virolainen.

15.46 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että tämä sali on yksimielinen täydestä tuesta Ukrainalle. Hienoa on myös se, että tämä sali on täysin yksimielinen tasavallan presidentin ja hallituksen valitsemasta linjasta.

Haupitsit, hävittäjät, tankit, koventunut retoriikka. Niillä pystytään helpostikin havaitsemaan, mikä on tilannekuva, mutta silti meidän täytyy myös huomioida hyvinkin voimakas disinformaation levittäminen ja erilaiset hybriditoimet kyberhyökkäyksineen. Olemme jo nähneet tietomurtoja puolustusministeriöön, erilaisiin pankkeihin, ja oletan, että on vain päivien kysymys, milloin näemme hyökkäyksiä ratkaiseviin infrakohteisiin, muun muassa sähköjakeluun. Eli tältä osin liityn tässä salissa niiden ihmisten joukkoon, jotka kannattavat kybertukea Ukrainalle.

Me olemme todistaneet Venäjän uuvutustaktiikkaa, joka lisää jännitteitä Ukrainassa. Välillä on palattu pöytiin neuvottelemaan, mutta nyt ilmeisesti tilanne on se, että dialogin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

tie on täysin umpikujassa. Se tarkoittaa kuitenkin sitä, että me emme saa antaa periksi. Se vaatii Euroopan unionilta täyttä yhtenäisyyttä ja myös tärkeää yhteistyötä kumppaneidemme kanssa, on sitten kysymys Yhdysvalloista, Etyjistä tai Natosta.

Pakotepaketti ilmeisesti valmistui eilen, ja nyt ehkä tällä kellonlyömällä se tulee voimaan. Ja vielä siellä on valmistelussa muutamia muitakin paketteja, jos tarve vaatii. Uskoakseni tarvetta tulee olemaan, ja silloin pitää keskittyä siihen, missä on se vaikuttavuus, ja todennäköisesti se tulee olemaan silloin, kun pakotteet kohdistuvat rahoitusjärjestelmään. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vehviläinen.

15.48 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisistakin lähteistä voi havaita sen, että tilanne on erittäin vaarallinen Ukrainassa ja siellä leijuu sodanuhka — näin voidaan todeta. Ja mitä tässä ministeri Kaikkonen oman puheenvuoronsa lopussa sanoi kertoi myös tästä.

Arvelen kyllä sillä tavalla, kun kuuntelen tätä keskustelua ja seuraan myös kansalaiskeskustelua, että itse asiassa sekä meillä että myös tavallisilla kansalaisilla on enemmän kysymyksiä kuin vastauksia, ja niitä kysymyksiä on muun muassa se, miksi Venäjä toimii tällä tavalla: onko ensisijaisesti kysymys Ukrainasta, vai onko ensisijaisesti kysymys siitä, että Venäjää ei ole kuultu riittävällä tavalla Euroopan turvallisuusjärjestyksen osana. Näitä kysymyksiä me kaikki varmasti pohdimme, ja sitten sitä, mihin tämä kaikki voi johtaa, minäkalainen kehityskulku edessämme on.

No sitten Suomen osalta pohdin paljon sitä, mitä meidän tulee ajatella ja mitä meidän tulee tehdä. Ensinnäkin totean sen, että minun mielestäni meidän pitää varoa sinisilmäisyyttä — semmoisen aika on ohi. Meidän pitää olla realisteja, jos ei jopa inhorealisteja, eli pitää kyetä tämmöiseen hyvään analyysiin tästä asiasta sekä kansallisesti että yhteistyössä EU:n kanssa, Naton kanssa, meidän tärkeiden kumppanimaidemme kanssa.

Sitten palaan kysymykseen, joka täällä on tullut esille Ukrainan auttamiseksi. Se liittyy kyberturvallisuuteen mutta laajemmin myös hybriditurvallisuuteen kaikissa sen olomuodoissaan. Siitä ajattelen kyllä Suomenkin osalta, että meillä ovat nämä niin sanotusti perinteiset asiat kunnossa — vahva puolustustahto ja monella tavalla hyvä puolustuskävykyys — mutta kyber- ja hybriditurvallisuus on se, johon meidän pitää myös itse pystyä enemmän panostamaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Tuppurainen, 3 minuuttia.

15.50 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa puhemies! Kun me puolustamme Eurooppaa, niin me emme puolusta vain kansojamme, rajojamme, kansalaisiamme, vaan me puolustamme arvojamme, meidän elämäntapaamme, meidän yhteiskuntamalliamme. Kun Euroopan unioni seisoo Ukrainan rinnalla, niin Euroopan unioni puolustaa myös omia arvojaan.

Tässä eivät ole kyseessä vain Venäjän aggressiiviset sotilaalliset toimet Ukrainaa kohtaan, vaan kysymyksessä ovat Venäjän toimet, joilla se haluaa horjuttaa koko eurooppalaista turvallisuusjärjestyksen pohjaa, ja sitä kautta myös Suomi on osallisena tässä kokonaisuudessa. Venäjä haluaa heikon Euroopan, Venäjä haluaa hajanaisen, fragmentoituneen Euroopan unionin, se haluaa hajottaa ja hallita, mutta paradoksaalisesti näissä Putinin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

toimissa on käynyt juuri päinvastoin. On nimittäin niin, että länsi ja Euroopan unioni ovat tällä hetkellä poikkeuksellisen vahvasti ja yhtenäisesti Ukrainan rinnalla ja vastaamassa näihin Venäjän toimiin — se on käsin kosketeltavaa ministerineuvoston kokouksissa ja yhteydenpidossa kollegoiden kanssa.

Euroopan unionin vahvuus on sen solidaarisuus. Sen keskinäinen liima perustuu yhteisvastuulle ja sille laajalle liittolaisten ja kumppaneiden verkostolle, joka nyt yhdessä reagoi vahvasti tähän Venäjän muodostamaan uhkaan. Me asetamme yhdessä kumppaneiden ja liittolaisten kanssa kovia pakotteita, jotka kohdennetaan tarkoin kohtiin, joilla voimme padota Venäjän aggressiivista toimintaa. Mutta ei niillä ole väkivallan voimaa, se on tunnus-tettava. Pakotteet ovat aina vain pakotteita. Me toimimme oikeusvaltion periaatteella, demokratian periaatteilla, teemme voitavamme ja emme ole unissakävelijöitä.

Puhemies! Ei tämä Venäjän toiminta ole voinut tulla kenellekään yllätyksenä. Putinin puheita jo vuosien ajalta ovat seuranneet teot. Venäjä ottaa nyt etäisyyttä Euroopasta, eurooppalaisista arvoista. Venäjä hakeutuu nyt kauemmas siitä diplomaattisesta raiteesta, jolla ratkaisuja tähän tilanteeseen pitäisi hakea. Meidän on kohdattava Venäjä yhdessä. Nyt on kaikki syy vahvistaa Euroopan unionia kaikin tavoin, syventää sen yhteistä turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä, syventää sen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vaikuttavuutta.

Puhemies! Nyt ei ole syytä ymmärtää liian tarkoin Venäjän turvallisuushuolia. Sen kaltaista myöntövyyspolitiikkaa meidän ei tule harjoittaa — se voi käydä meille kalliiksi. Diplomatia ei tarkoita sitä, että me luopuisimme omista periaatteistamme. Jos lähtee sutta pakoon, voi tulla karhu vastaan. [Kokoomuksen ryhmästä: Hyvä! — Erinomainen!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.54 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ranskassa asuvan venäläistaustaisen emigranttikirjailijan Andrei Makinen romaanin mottona oli ”suuri ja murheellinen Venäjä” — puhemies, ”suuri ja murheellinen Venäjä”. Presidentti Putin on todennut, että viime vuosisadan lopun suurin geopoliittinen katastrofi oli Neuvostoliiton hajoaminen. Minä olen tästä eri mieltä. Suurin geopoliittinen katastrofi oli se, että se ei toteutunut, mitä toinen venäläinen, merkittävä valtiomies Mihail Gorbatšov ehdotti: obščši jeuropeiski dom, ”yhteinen eurooppalainen koti”. Sen perusteita luotiin 1990-luvulla, ja niihin kuuluivat tietenkin kansallinen suverenisuus ja alueellinen koskemattomuus mutta myöskin yhteinen turvallisuus, jossa ei turvallisuutta haeta toisen kustannuksella.

Nyt me olemme takaisin tilanteessa, jossa voimapolitiikka, voiman näyttö ja pahimmillaan voiman käyttö, on se elementti, ja tällä me luomme vain yhteistä turvattomuutta, myöskin venäläisten turvattomuutta yhdessä tässä eurooppalaisessa kokonaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

15.55 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasiallisesti Euroopassa on käyty sotaa jo kahdeksatta vuotta, mutta se on jotenkin hyväksytty vallitsevaksi olotilaksi. Venäjä uhkaa rajamaidensa suvereniteettia etupiirivaatimuksillaan, ja viimeistään nyt pitäisi olla kaikille selvää, että sotilaallinen voimankäyttö on tullut jäädäkseen osaksi Venäjän keinovalikoimaa poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen kannalta kaiken perusta on vahva kansallinen puolustus. Euroopan unionin jäsenyyks ja kansainvälinen puolustusyhteistyö ovat toki pidäkkeitä, mutta on kuitenkin ym-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

märrettävä realistisesti poliittisen tuen rajallisuus ja samalla myös se, että Venäjälle asetettavat pakotteet voivat käydä riittämättömiksi, mitä tulee heidän voimatoimien käyttöönottoon. Kuitenkin sillekin kannattaa uhrata ajatus, että kun kerran pakotteet on otettu käyttöön, niin sitten menetettävää on yhä vähemmän, mikä voi myös lisätä riskinottoa.

Olen kuitenkin sitä mieltä, että Suomen kannalta nyt Nato-jäsenyyteen ja sen hakemiseen liittyviä tekijöitä olisi konkreettisesti punnittava ja myös sitä, mitkä tapahtumat voisivat vaikuttaa ja millä aikavälillä näihin näkymiin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pelkonen.

15.57 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyber on noussut esiin muutamissa puheenvuoroissa, ja aiheesta ei voi puhua liikaa. Ukrainaa kohtaan toteutettiin hiljattain ukrainalaisviranomaisten mukaan maan historian suurin palvelunestohyökkäys ulkoapäin. Kyberhyökkäyksillä voidaan lamauttaa yhteiskunnan kannalta merkittäviä palveluja ja aiheuttaa suurta taloudellista vahinkoa. Sodanuhan alla olevassa maassa kyberhyökkäyksen tarkoituksena on lietsoa paniikkia: tämä nyt, mitä seuraavaksi?

Kyky vastata vihamieliseen, etenkin valtiolliseen kybervaiikuttamiseen kuuluu uskottavaan puolustukseen. Meillä Suomessa kokonaisvaltaisesta yhteiskunnan kyberpuolustuksesta ei tällä hetkellä vastaa mikään taho yksiselitteisesti, vaan toimivaltuudet ovat hajallaan. Siksi kysynkin hallitukselta: miten aiotte parantaa Suomen kyberturvallisuuden valtiollista koordinaatiota, jotta meillä on paras kyky varautua ja vastata vihamieliseen vaikuttamiseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

15.58 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsillä on täysin ennenkokematon tilanne, ja siksi pitää myös voida toimia syntyneen tilanteen mukaisesti. Meillä on pitkä pidättäytyvä perinne ollut aseviennissä, ja se on ollut hyvä, mutta näin täysin uudenlaisessa tilanteessa pelkästään tradition varaan ei pitäisi heittäytyä. On tietysti eri asia, onko kyseessä aseita vievä yksittäinen yritys vai Suomen valtio, joka tekee huolellisen harkinnan aina näissä tapauskohtaisesti. Ehkä myöhemmin voidaan miettiä, pitäisikö EU:lla olla jonkinlainen yhteinen linja tällaiseen asevientiin jäsenmaihinsa tai kumppanimaihinsa, mutta tässä kriisissä sitä ei nyt ehditä tehdä.

Haluan myös erityisesti kiittää ministeri Tuppurasta hänen ansiokkaasta puheenvuorostaan siitä, miten me tarvitsemme vahvempaa EU:ta, joka toimii myös ulko- ja turvallisuuspoliittisesti. Tässä tilanteessahan Venäjä on sanonut toimivansa ainoastaan siten, että he neuvottelevat USA:n kanssa. Ja se, mitä USA:ssa tapahtuu, miten heidän oma poliittinen tilanteensa tulee vaikuttamaan tähän kriisiin, vaikuttaa myös Eurooppaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

15.59 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on aiemmin todettu, niin myös Euroopan energiasektori on liikehtinyt voimakkaasti Venäjän aggressiivisten toimien seurauksena. Ja kuten tiedämme, niin eilen Saksa ilmoitti jädyyttävänsä Venäjän ja Saksan välisen Nord Stream 2 -kaasuputkihankkeen. Myös meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

on täysin välttämätöntä vähentää energiariippuvuutta Venäjästä, valtiosta, joka loukkaa naapurimaidensa suvereniteettiä.

Arvoisa puhemies! Pyhäjoen Hanhikivelle rakentuvaksi suunnitellun ydinvoimalaitoksen toimittaa Venäjän valtion energiayhtiö Rosatom. Rosatomilla on vahva yhteys myös Venäjän ydinasetuotantoon. Ja vaikka ydinvoima on jatkossakin varmasti tarpeen osana Suomen energiapalettia, niin tämä ydinvoimahanke on monella tapaa ongelmallinen. Sen riskit liittyvät sekä turvallisuuteen ja talouteen että myös Suomen maineeseen maailmalla. Vihreät nostivat jo vuonna 2014 esiin hankkeen ongelmallisuutta, mutta siitä huolimatta hanke runnottiin läpi. Tässä tilanteessa meillä on velvollisuus tehdä uusi tilannearvio ja irtottautua ydinvoimakumppanuudesta Rosatomin kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Mustajärvi, olkaa hyvä.

16.00 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan kriisi, sotatila, on todella vakava paikka, ja jos sotilaalliset toimet siirtyvät laajoihin massamittaisiin ilma- ja maataisteluihin, jälki tulee olemaan hirveää.

Ukrainan tilanne ja uhat on valitettavasti haluttu monistaa sellaisinaan koskemaan myös Suomea. Jotkut myös väittävät, että Suomi kuuluu tai sen oletetaan kuuluvan jonkun maan etupiiriin. Verrantoa on haettu vuodesta 1939, mutta siihen ei ole mitään perusteita. Suomella on Nato-isäntämaasopimus, 80 kansainvälistä sotaharjoitusta vuodessa, kahden- ja kolmenväliset puolustusopimukset ja massiivinen HX-hankinta Yhdysvalloista. Ei ole oikein perusteita väittää edes pelottelumielessä Suomen kuuluvan ainakaan Venäjän etupiiriin. Minun mielestäni on päivänselvää, että itsenäinen maa ei kuulu kenenkään etupiiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.01 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Finlands sak är vår, todettiin vuonna 1939 Ruotsissa, ja ajattelen, että tänään eduskuntaryhmien yhteinen viesti on ollut, että Ukrainan asia on meidän. Mutta tämä vaatii myös tekoja. Pakotteita on yhdessä asetettu, mutta ovatko ne riittäviä? Valitettavasti aiempien vuosien kokemukset pakotteiden tehosta ovat jääneet heikoiksi. Apuakin on annettu, mutta onko se juuri sitä, mitä nyt tarvitaan?

Mielestäni tulee pohtia, soveltuuko yleinen asevientikielto perusteluineen juuri tähän tilanteeseen. Riittävä varustelu ei synnytä konflikteja Ukrainassa vaan vahvistaa puolustuskyyä, joka voi päinvastoin heikentää pyrkimyksiä aluevaltauksiin. Toisaalta Suomi voisi ainakin panostaa muuhun puolustusta tukevaan materiaaliseen ja osaamisen vietiin.

Etiikan tunnettu perusohje tehdä toiselle se, mitä toivoisi vastaavassa tilanteessa itselle tehtävän, sopii hyvin suuntaviivaksi tässäkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

16.03 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty tänään erinomaisia puheenvuoroja. Olen niistä poiminut neljä sanaa: sopiminen, luottamus, yhteistyö ja varautuminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Suomessa me olemme tottuneet siihen, että sovitaan asioista, ja myös siihen, että sovitusta asioista pidetään kiinni. Sopiminen puolestaan edellyttää luottamusta sopimuskumppaneihin. Nyt naapurimaamme Venäjän toiminta on osoittanut, ettei se pidä kiinni yhteisistä sopimuksista, ja luottamus on kadoksissa luonnollisesti.

Kriisin keskellä tarvitaan yhteistyötä. On tärkeää, että Suomi yhtenäisesti muun Euroopan unionin kanssa rohkeasti vastaa kriisiin, ja näin on jo toimittu. Kuten ministeri Haavisto totesi, EU:n tulee yhtenäisenä puolustaa eurooppalaisia arvoja, periaatteita ja sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä.

Varautumisesta: On aina varauduttava pahimpaan, kuten puolustusministerikin totesi. Puolustuskykymme on kunnossa, maanpuolustustahto korkea, suuri ja koulutettu reserviläisten joukko on etumme. Näistä on pidettävä kiinni myös jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.04 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 2014 on asetettu pakkotteita ja vastapakkotteita. Näitä on kierretty Etelä-Euroopan maiden toimesta, ja tähän ei ole puututtu, ja tämäkin sali on katsonut sitä asiaa vain vierestä — tämän halusin sanoa — ja siitä on kärsinyt erityisesti suomalainen elintarvikkeentuottaja tai maanviljelijä, ruoantuottaja.

Arvoisa puhemies! On puhuttu paljon kansallisesta turvallisuudesta. Nyt kaikki ylistävät Puolustusvoimia. He ovat huolissaan kotimaisesta huoltovarmuudesta. Perheet tarvitsevat kodin, leipää, lämpöä.

Arvoisa puhemies! Nyt, kun on kuitenkin vältettävä rakentamasta energiansaannin riippuvuutta Venäjästä, niin olisin halunnut kysyä ympäristöministeriltä, miten hän näkee turpeen käytön, [Puhemies koputtaa] turvepellot, ruoan tuottamisen niillä. [Puhemies: Aika!] Eli millainen viesti lähtee turveyrittäjille? Siihen voisi Lintilä vastata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Jari, olkaa hyvä.

16.05 Jari Kinnunen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä on esitetty erittäin hyviä puheenvuoroja. Me emme toki halua, että järkevät suomalaiset menevät hysteeriseen tilaan, ja siksi meidän on toimittava niin, että pystymme reagoimaan itäisen naapurin aggressioihin, mikäli ne tuolta etelästä kääntyvät pohjoisen suuntaan.

On hyvä muistaa, että historia toistaa itseään. Ennen toista maailmansotaa tapahtunut kuvitellun uhkan luominen, elintilan laajentaminen painostamalla ja joukkojen marssittaminen toisiin maihin sekä tällä hetkellä idän diktaattorin retoriikka nostavat väkisin ilmaan kaikuja rautakorkosaappaiden iskeytymisestä Euroopan demokraattisen osan kamaralle. Emme voi, emme saa emmekä tule olemaan naiiveja. Meidän on varauduttava. Varautumista ei ole Venäjän toimien hyssyttely, ja sitä ei todellakaan tässä salissa ole tänään tehty. Varautumista on se, että ryhdymme toimiin, [Puhemies koputtaa] joilla turvaamme Suomen olemassaolon oikeuden kaikilla mahdollisilla tavoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

16.06 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Venäjä on hyökännyt Ukrainan itsemääräämisoikeutta vastaan: ensin vuonna 2014 ja nyt uudelleen, siis kaksi kertaa alle kymmenen vuoden sisällä. Venäjä loukkaa itsenäisen valtion suvereniteettia, rikkoo kansainvälistä oikeutta ja vaatii paluuta etupiirijatteluun. Meidän on huolehdittava omasta puolustuksestamme Suomessa kaikkina aikoina.

Onneksi maamme turvallisuudesta ei olla tingitty. Puolustusbudjettimme ylitti tänä vuonna 2 prosenttia bruttokansantuotteesta. Puolustusbudjetin koko olisi hyvä säilyttää yli 2 prosentissa myös tulevaisuudessa. Yhteistä näkemystä on luontevaa hakea kaikkien puolueiden puheenjohtajien ja tasavallan presidentin kanssa. Sitoumus säilyttää puolustusbudjetti yli 2 prosentissa bruttokansantuotteesta myös tulevaisuudessa vahvistaa Suomen asemaa hakea Nato-jäsenyyttä, mikäli siihen ratkaisuun päädyttäisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.07 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan alueellisen koskemattomuuden loukkaaminen alkoi jo vuosia sitten Krimillä ja viime viikkoina, viime päivinä on siirrytty entistä räikeämpiin mittasuhteisiin. Venäjän viime vuosien aggressioista ja sotatoimista tulee tavallaan mieleen lapsuuden pihapeli peili. Leikissä voitettava strategia oli edetä pienillä hiiren askelilla. Kerrallaan ne yksittäiset liikkeet eivät vaikuttaneet kovin suurilta, mutta yhdessä niistä muodostui aikamoinen harppaus. No, nyt ei ole kyse peleistä ja leikistä, vaan vakavista rikkomuksista ja tulenarasta tilanteesta Euroopan pihapiirissä. Meidän ei tule kääntää selkäämme pienillekään askelille, joilla itsenäisen valtion itsemääräämisoikeutta nakerretaan pala kerrallaan. EU:lta ja Suomelta vaaditaan ja on onneksi löytynytkin kestävyyttä, solidaarisuutta, yhtenäisyyttä ja päättäväisyyttä, ja näitä kaikkia tarvitaan todella jatkossakin mahdollisesti hyvin pitkäänkin. Samaan aikaan kaiken keskellä on selvää, [Puhemies koputtaa] että vakauden ja rauhan etsimisestä ei tule luopua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.09 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että Venäjä toimii yksiselitteisen tuomittavasti Ukrainaa kohtaan, se on vuosien ja vuosien ajan sortanut oman maansa kansalaisia, eikä vapaata kansalaisyhteiskuntaa, demokratiaa ja oppositiota maassa ole. Samaa aikaan Venäjä tukee Valko-Venäjän diktaattorin toimia tavallisten valkovenäläisten sortamisessa.

Ihmisoikeuksien tilanne maissa on järkyttävä, mutta emme voi seistä neuvottomina sivusta seuraten. On tärkeää, että me tässäkin turvallisuuspoliittisessa keskustelussa ja tilanteessa muistamme tavallisten ihmisten ja kansalaistoimijoiden aseman. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta voimme tukea näiden maiden kansalaisyhteiskunnan toimintaa, mutta myös autamme konkreettisesti ihmisiä hädässä. Tämän aspektin nostivat muun muassa edustajat Biaudet ja Salonen hienosti esille omissa puheenvuoroissaan. Kysyisinkin, ministeri Haavisto: onko Suomi valmistautunut siihen, että ukrainalaiset ja valkovenäläiset voisivat hakea Suomesta kansainvälistä suojelua?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt annetaan ministereille, ulkoministerille ja puolustusministerille ja ministeri Lintilälle, puheenvuorot. — Elikkä ulkoministeri ensin, 3 minuuttia.

16.10 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Puutun muutamaan asiakokonaisuuteen.

Ensin täällä kysyttiin aseviennin kokonaisuudesta, ja varmasti ministeri Kaikkonen tähän vielä lisää, mutta tässä on kolmesta asiasta kysymys. Ukraina on pyytänyt apua niiltä mailta, jolla on ylimääräistä kapasiteettia, erilaisia tarvikkeita ja näin poispäin, mutta meillä oma puolustuksemme vaatii suuren osan tästä materiaalista, ja mahdollisesti tällaista materiaalia ei meillä samalla tavalla ole jaettavaksi. Toiseksi on kaupalliset hankkeet, eli kaupallinen anoja hakee asevientiin lupaa. Puolustusministeriö käsittelee niitä, ulkoministeriö antaa lausunnon, näitä käydään tapauskohtaisesti, tapaus kerrallaan lävitse, ja tietääkseni juuri nyt tällaisia hankkeita ei ole vireillä. Ja sitten on nämä kolmansien maiden viennit, joihin pyydetään Suomelta lupaa. Tämä hauptsi-keskustelu on ollut osa sitä ja muuta, eikä meidän kannaltamme ole estettä viedä näitä eteenpäin, jos Saksa vihreää valoa antaa. Mutta tämä tästä asevientikokonaisuudesta. [Ben Zyskiewicz: Onko näin? Siis tämäkö on päätös?]

Huoltovarmuuskysymyksestä: On myöskin EU-tason huoltovarmuutta, eli on hyvin tärkeää katsoa ei vain tätä kotimaista huoltovarmuutta vaan esimerkiksi energiapuolella myös, että meidän yhteistyömme EU:n puitteissa kaiken kaikkiaan toimii. Tämä Nord Stream 2 tässä kokonaisuudessa tietysti paljon vaikuttaa.

Täällä kysyttiin hybridiosaamisesta ja kyberosaamista: meillä on tietysti hybridikeskuksemme ja muuta, ja tätä hybridiosaamista, kyberosaamista, sen vientiä ja sitä tukea Ukrainalle toki voidaan lisätä.

Ja viimeisenä asiana olisin ottanut esille sen — tai toiseksi viimeisenä, kun viimeisenä edustaja Honkasalon kysymys — kun täällä kysytään diplomatian mahdollisuuksista, vaikka juuri nyt ne näyttävät hyvin vaatimattomilta. Meillä on yritetty tätä diplomatiaa nyt viikkokausia Minskin sopimusten tietä eteenpäin, ja totta kai pidetään aina se mahdollisuus olemassa. Jos toisella osapuolella on halua pöytään istua, niin käydään tätä keskustelua niin pitkään ja niin hartaasti kuin halutaan. Totta kai pyritään välttämään verenvuodatus ja estämään kriisin paheneminen.

Ja viimeisenä asiana edustaja Honkasalon kysymys tavallisten ihmisten auttamisesta, kansalaisyhteiskunnan auttamisesta. Meillä on eri keinoja, joihin myöskin EU on panostanut, niin Valko-Venäjällä kuin Ukrainan alueella auttaa toisinajattelijoita, auttaa kansalaisyhteiskunnan toimijoita, ja tätä apua on voimakkaasti lisätty. Totta kai sitten, jos tulee tuleen pakolaiskriisi tai ihmiset joutuvat jättämään kotinsa, meidän täytyy tietysti oma vas-
tuamme siinä tilanteessa kantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja puolustusministeri, olkaa hyvä.

16.13 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Näistä muutamaan kysymykseen vastaan, mitkä ovat selvästi omalle tontille tulleet.

EU:n puolustusyhteistyöstä vielä se lisäys, että tämä strateginen kompassi -hanke nyt etenee ja noin kuukauden päästä on tarkoitus, että EU-tasolla päätetään EU:n puolustusyh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

teistyön syventämisen suuntaviivoista, ja se on kehittynyt hyvin sentapaiseen suuntaan, mitä me olemme Suomena tavoitelleet. Noin kuukauden päästä on tarkoitus päättää siitä EU-tasolla.

Ulkoministeri puolustustarvikeasiasta ja vientiasiasta jo lausui tässä näin. Todella on huomattava sekin, että Puolustusvoimilla on toki omatkin tarpeet tällaisessa kansainvälisessä, jännitteisessä tilanteessa, ja kovin mielellään Puolustusvoimat ei tässä tilanteessa lähde omaa materiaalia ainakaan laajemmin jakamaan.

Sitten tämä yksi asia, joka on tulossa käsittelyyn, eli tämä Viron haupitsipyyntö. Meillä on valmius tehdä asiasta päätös varsin ripeästi sen jälkeen, kun saadaan tuo Saksan kanta asiaan, mutta meillä ei ole tietoa, kauanko tuo on vielä Saksassa käsittelyssä, niin että toivottavasti se nyt sieltä kohtuullisen pian saadaan, tuo Saksan kanta. Hollannista on tullut myöskin alustava kysely. Ei vielä varsinaista lupapyyntöä, mutta alustava kysely on tullut, niin että katsotaan, konkretisoituuko se sitten.

Kyberpuolustuksesta kysyi edustaja Pelkonen täällä, ja oli parissa muussakin puheenvuorossa tämä asia esillä. Siihen on kyllä voimakkaasti panostettu viime vuosina, ja erinomaista, että meillä lainsäädäntö pantiin tässä suhteessa hyvälle tolalle viime vaalikaudella. Puolustusvoimat on siihen lisännyt resursseja ja lisää edelleenkin. Sitten jos puhutaan kyberturvallisuudesta laajemmin vielä, niin meillä on kyberpuolustuksenkin suhteen parantamisen varaa, mutta siinä ollaan menty hyvin eteenpäin. Mutta kun puhutaan kyberturvallisuudesta vielä laajemmin, johon kuuluu sitten kyberrikollisuus, vähän laajempi kokonaisuus, niin sanoisin, että meillä on koordinaatiossa parantamisen varaa valtionhallinnossa, ja tässä suhteessa on työ lähdössä liikkeelle.

Edustaja Kari otti vielä esiin, tuossa jo aikaisemmin keskustelussa, taloudelliset puitteet. Meillä on tietysti näitten varsinaisten kahden investoinnin myötä — elikkä HX-hanke ja Laivue 2020 -hanke — merkittävät lisäykset puolustukseen sinällään, mutta siihen normaaliin puolustusbudjetin tasoon ei taas vastaavia korotuksia ole tehty. Minä tiedän hyvin, mikä on valtiontalouden tilanne, ja totta kai se pitää suhteuttaa siihen, mutta totta kai, jos turvallisuustilanne edelleen kovasti kiristyy, niin sitten tähän keskusteluun on syytä palata. Toki toivomme kaikki, että tilanne ei kiristy, mutta eihän tämä tällä hetkellä kovin hyvältä näytä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.16 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Tässä tuli parissakin kohtaa esille huoltovarmuus lähinnä energiapuoleen liittyen. Kyllähän lähtökohta on tietysti ilman muuta se, että toimivat energiamarkkinat ovat se pohja tähän. Meillä on Suomessa verrattain hyvä tilanne. Meillä on hajautettu tuotanto useista eri lähteistä, meillä on monipuoliset energialähteet, ja sitten meillä on tietysti myös velvoitevarastointi olemassa. Ja tuli esille tämä turpeen rooli: oma käsitykseni on, että turpeella tulee jatkossakin olemaan myös huoltovarmuuden kannalta rooli.

Kovin perusteellisesti tätä ei tietenkään avata julkisesti, mutta meillä on energiapooli ja öljypooli organisaatioineen, jotka yhdessä sitten niin yritysten kuin julkisten tahojen kanssa tätä pitkälle hoitavat. Meiltä löytyy myös sähkömarkkina- ja maakaasumarkkina- laista huoltovarmuuteen liittyvät osiot, ja niitä koko ajan tietysti tarkastellaan, ja kyllä tätä koko ajan käydään läpi hyvin tarkasti, sen voi sanoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Tietysti huoltovarmuuteen liittyen, jos sen verran sanon, myös elintarvikepuoli on ääretömän tärkeä, ja kyllä varmasti yksi huoli tässä tulee olemaan nyt sitten kausityöntekijöitten saaminen. Eli Ukrainahan on ollut perinteisesti maa, josta Suomeen on tullut paljon kausityöntekijöitä, ja kyllä huoli nyt tietysti kausityöntekijöitten saamisesta tulee olemaan. Sillä voi olla omia vaikutuksiansa, mutta toivon mukaan siihen ei päädytä. Tietysti laitettuna tähän maatalouden vaikeaan tilanteeseen huoli on vaikea.

Hanhikivestä on muutama kysymys ollut, eilen vastasin. Me tehdään koko ajan turvallisuusarviointia, ja sieltähän ei ole hakemusta tällä hetkellä rakentamiseen sisällä, johonka sitten se varsinainen, voiko sanoa, lakiin perustuva tulee. Mutta ei tietenkään pidä olla naiivi. Kyllä me seurataan hyvin tarkoin, ja voisiko sanoa sen, että tämä ministerien välinen yhteistyö [Puhemies koputtaa] on siinä hyvää ja kyllä se rima on noussut huomattavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja jatketaan debattia olemassa olevan listan pohjalta. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.18 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on rakentanut onnistuneesti sekä määrätietoisesti vakaata ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa. Sen ydin on ennustettavuus ja luottamuksen syntyminen sekä suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi.

Monessa puheenvuorossa on Euroopan unionin rooli nostettu hyvin esille, ja Euroopan unionilta edellytetään nyt yhtenäisyyttä ja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista. Siinä meidän on oltava aktiivinen ja aloitteellisesti mukana. Olemme myös korostaneet monesti ja johdonmukaisesti, että EU:n tulee olla valmis vastaamaan Venäjän toimiin yhtenäisesti ja määrätietoisesti tilanteen niin salliessa.

Suomen rooli mielestäni dialogin ja rauhan ja ratkaisujen hakijana on tärkeä, ja tätä roolia minusta tasavallan presidentti ja hallitus pääministerin johdolla ovat kiitettävästi vieneet eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.19 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On arvokasta, että Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen johto on linjalla Niinistö—Haavisto—Halla-aho juuri nyt. Tämä linja nauttii eduskunnan täyttä luottamusta, ja nämä herrat nauttivat kansan suurta luottamusta, kun he kertovat televisiossa ihmisille tällaisessa tilanteessa näistä asioista — kiitos siitä.

Arvoisa puhemies! EU on kyllä mielestäni ollut pettymys. Liityimme siihen vahvasti turvallisuusyhteisömielessä, mutta sitä se ei meille tänä päivänä tarjoa eikä taida koskaan tulla tarjoamaan.

Sitten totean, että energiapolitiikassa turve pitää palauttaa heti käyttöön ja lopettaa ne alasajot.

Ja kyberturvallisuus on haavoittuva kohta meillä tänä päivänä. [Puhemies koputtaa] Samaten kansan kannalta on tärkeää, että hybridivaikuttaminen ei pääse nyt valloilleen, [Puhemies: Kiitoksia!] kun ollaan kriisitilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

16.21 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viimeistään nyt lienee kaikille selvää, että ongelma on Venäjä, Venäjä, Venäjä. Siksi on tärkeää, että me emme aseta mitään ehtoja Ukrainan auttamiselle. Ja kysyisin teiltä, puolustusministeri Kaikkonen: onko Suomi valmis auttamaan myös puolustusmateriaalin osalta Ukrainaa, kun näitä pyyntöjä on tullut?

EU:n pakotteet ovat valitettavasti, arvoisa ulkoministeri, vaatimattomia. Odotammeko me oikeasti lisää aggressioita, vai onko meidän halu aidosti pysäyttää Venäjä? Mielestäni meidän pitää pysäyttää Venäjä. On myös käynyt selväksi, että Putinia ei pysäytä edes oma kansa eikä mikään muu kuin Nato. Kasakka ottaa sen, minkä irti saa.

Mutta vuoropuhelua on syytä jatkaa. Myös vaimeampi, heikompi dialogi on aina parempi kuin tuollainen äänekkäs monologi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

16.22 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienen maan turvallisuus rakentuu taidosta ymmärtää maailman muutoksia sekä viisaudesta määrittää oma johdonmukainen politiikka. Suomi on totta kai osa länttä. Suhteemme Venäjään on meille kuitenkin erityisen tärkeä edelleen.

Toivoa paremmasta ei pidä menettää, ja diplomatian tiellä kannattaa kulkea. Vaikka tuomitsemme Venäjän toimet tietenkin yksiselitteisesti, on keskusteluyhteyttä pidettävä yllä. Vastapuolen parempi ymmärtäminen on osa ratkaisua.

Venäjän toimet johtavat luonnollisesti myös kiihtyvään turvallisuuspoliittiseen keskusteluun myös täällä Suomessa. Tämä keskustelu, jota käymme, on totta kai tervetullutta ja kuuluu aikaan. On kuitenkin hyvä huomata, että erilaiset kannat eivät saa heikentää suomalaisten ja meidän yhteenkuuluvuudentunnettamme — myöskään yhteiskunnan vakautta emme saa murentaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

16.23 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liialliselle naiiviuudelle ei ole sijaa. Miten käydä dialogia, kun toinen osapuoli käy sitä täysin eri pelisäännöillä kansainvälisen oikeuden vastaisesti uhkaamalla sodalla? Ukrainan sota ei saa antaa näkymää, jossa sotaa voisi käydä ilman seurauksia pala palalta. EU:n yhteinen vastaus on ollut tärkeää.

On tärkeää myöskin havaita puutokset ihmisoikeuksien toteutumisessa, energian keskinäisriippuvaisuuden vaikutuksissa jo ajoissa. Tarvitaan Suomessakin analyysi siitä, mikä on poliittinen kehitys niin Venäjällä, Euroopassa, Yhdysvalloissa kuin Kiinassakin. Suurvaltojen kehitys tulee joka tapauksessa vaikuttamaan asemaamme.

On äärimmäisen tärkeää vahvistaa EU:n yhteistä puolustuskykyä niin kyberuhkien kuin sotilaallisen painostuksen edessä. On myös tärkeää käydä se keskustelu, mitä [Puhemies koputtaa] niin sanottu Nato-optio tarkoittaa kaikille puolueille. [Puhemies: Kiitoksia!] Ovatko kaikki puolueet sitoutuneet siihen, että Nato-optio voisi jossain tilanteessa myös toteutua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

16.24 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Venäjän voimapolitiittisessa aggressiossa on erityisen makaaberia sen ajoitus juuri nyt, kun maapallo, ja ihmiskunta, on kokenut kaksi vuotta globaalia pandemiaa ja koronakriisin pitäisi opettaa rajat ylittävän yhteistyön välttämättömyyttä niin isoille kuin pienillekin maille. Ihmiskuntaa uhkaavat pandemiat, ilmastomuutosriskit, terrorismi, asevarustelukierre ydinaseiden leviämiseen saakka eivät kunnioita maiden rajoja. Mitä polttavampi ongelma, sitä ponnekkaammin pitää hakea yhdessä toimivia ratkaisuja.

Pienenä maana Suomen itsenäisyys ja turvallisuus vahvistuu sitä vankemmin, mitä aktiivisemmin pystymme edistämään rauhaa, kansainvälistä yhteistyötä, olevien ja tulevien kriisien ratkaisuja — se on meidän kansallinen etumme. Presidentti Niinistö korosti hiljattain kansainvälisten jännitteiden kasvaessa olevan erityisen tärkeää käydä vuoropuhelua [Puhemies koputtaa] niiden kanssa, joiden kanssa olemme vähiten samaa mieltä. [Puhemies: Kiitoksia!] Tätä linjaa täytyy jatkaa: painostaa YK:ta ja Etyjiä töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

16.25 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan, mukaan lukien Suomen, on ryhdyttävä päättäväisesti irtautumaan venäläisestä energiasta ja muista huoltovarmuuden kannalta kriittisistä raaka-aineista. Suomi tuo Venäjältä tällä hetkellä muun muassa haketta, öljyä, kaasua ja hiiltä, ja lisäksi Venäjältä tulee tälläkin hetkellä noin 1 500 megawatin teholla sähköä. Meidän on huolehdittava siitä, että Suomi on se, joka vetää töpselin irti ja on siihen valmis. Energiahuolto tulee vaikeutumaan tulevaisuudessa ihan ilman kovaa viherverotustakin.

Kuten Ukrainan, tulee Suomenkin nyt käynnistää taloudellisen isänmaallisuuden ohjelma, jolla lasketaan kansalaisten verotusta ja vähennetään tuontiriippuvuutta muun muassa palauttamalla turve energiapalettiimme. Oletteko te tähän valmiita? Me tarvitsemme täyttää omavaraisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

16.26 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Neuvotteluja ja diplomatiata tarvitaan, mutta tilanne on nyt ollut se, että Venäjän johto pyörittää päämiehiä ihan selvästi ilman aitoa halua sopimukseen ja sopimiseen. Se jättää länsimaille, EU:lle ja USA:lle, vähän toimintatilaa. Pakotteiden pitää olla riittävän voimakkaita, ei pelkästään sen takia, miten Venäjä reagoi, vaan myös sen takia, miten esimerkiksi Kiina mahdollisesti tulevaisuudessa reagoi. Aivan varmasti Kiinassa seurataan tarkasti, kuinka yhtenäinen länsi on — viittaankin tässä Taiwaniin.

Kysyn ministereiltä, miten näette sen mahdollisuuden, että EU:ssa olevat maat, jotka eivät ole vielä Nato-maita, voisivat liittyä yhtäaikaaisesti Natoon — Suomi, Ruotsi, Itävalta, Malta, [Puhemies koputtaa] Irlanti ja Kypros.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

16.28 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokonaisturvallisuus on yhteinen asiamme. Tarvitaan yksituumaista Eurooppaa ja pohjoismaista yhteistyötä.

Ukraina tarvitsee tässä vakavassa tilanteessa nyt tukemme ja apumme. Neljän miljoo-
nan euron lisäys on tarpeen kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun kautta. Voimme tar-
jota avuksi monenlaista osaamista.

Järeät pakotteet ovat tässä tilanteessa välttämättömyys. Pakotteiden ja Venäjän oletettu-
jen vastapakotteiden vaikutus tulee olemaan Suomen taloudelle raskas. Tämä taakka mei-
dän on kannettava. Se vaatii meiltä myös omasta luopumista.

Vuonna 2014 elintarvikevienti Venäjälle tyrehtyi, kun pakotteet astuivat voimaan. Maa-
talous jäi kärsimään yksin. Tämä kriisi pahentaa edelleen maatalouden ahdinkoa materiaa-
lien hintojen noustessa. Meidän on huolehdittava ruokaturvasta, [Puhemies koputtaa] ja
kysynkin: miten hallitus huolehtii siitä, että maatalous ei jää tällä kertaa yksin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.29 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän toiminnan
tuomitseminen laajasti ja yhteneväisesti niin Suomessa kuin EU:ssa on oikein, ja se lienee
myös todiste siitä, että Venäjän hajottamiseen pyrkivä hybridivaikuttaminen ei ole siltä
osin onnistunut. Yhteinen rintama kansainvälisten sopimusten ja ylipäänsä sopimusperus-
taisen järjestelmän puolustamisessa on keskeistä. Suomen solidaarisuus tukipakotteille
sekä suora tuki Ukrainalle on tässä tilanteessa tietenkin ensisijaisen tärkeää.

Kun EU julkaisi eilen ensimmäisiä pakotteita, myös Saksa ilmoitti laittavansa jäihin
Nord Stream 2 -kaasuputken. Onkin syytä myös meillä tarkastella hankkeita, joissa keskei-
senä toimijana on etupiirijakoa haikaileva, kv-sopimuksia kunnioittamaton Venäjän hallin-
to. Turvallisuus selvitys tästä meidän Fennovoiman Rosatom-hankkeesta on hyvä, [Puhe-
mies koputtaa] mutta vielä suoraselkeisempää olisi laittaa tämä hanke suoraan jäihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, ol-
kaa hyvä.

16.30 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty
keskustelua myöskin tästä Suomen mahdollisesta Nato-jäsenyydestä, ja se on tuotu tässä
ihan ymmärrettävästikin vahvasti esille.

On hyvä muistaa muutama perusperiaate. Ensimmäinen perusperiaate on luonnollisesti
se, minkä tässä ovat monet jo todenneetkin: on meidän suvereneissa, omissa käsissämme,
mitä tämän suhteen tehdään.

Toiseksi, on monia perusteita pohtia Nato-jäsenyyttä, mutta yksi peruste käy ylitse kaik-
kien muiden — ja se on Suomen oma turvallisuus. Tämä on se määrittävä tekijä, joka mää-
rittää ainakin omasta mielestäni selkeästi sen, pitäisikö meidän olla Nato-jäsen vai ei. On
ollut myöskin arvioita, että juuri tässä tilanteessa on tietyllä tavalla onni, että emme ole so-
tilasliiton jäseniä, koska pahimmillaan tässä on suurvaltavastakkainasettelua jo olemassa,
ja jos se pahimmillaan kärjistyy, niin me olisimme etumaastossa, joka ei voi olla meidän
turvallisuusintressiemme mukaista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

16.31 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ihmisten pelastaminen on tärkeintä niin sodassa kuin rauhan aikaankin. Ukraina on pyytänyt puolustusministeriön mukaan Suomelta myös pelastustoimintaan liittyvää materiaalitukea. Tällaiseksi voitaisiin mielestäni laskea myös happigeneraattorit, joilla happea voidaan tuottaa paikan päällä kustannustehokkaasti.

Suomessa on merkittävää osaamista hapen generoinnista, ja suomalaisia happigeneraattoreita on käytössä ympäri maailmaa rauhanturvatehtävissä ja myöskin täällä kotimaassa muun muassa Pellon terveystieteiden keskuksessa.

Happigeneraattori on siviililaitte eikä tarvitse vientilupaa. Saksakin on lähettämässä Ukrainaan kenttäsairaaloita, ja Suomi voisi auttaa Ukrainan siviileitä ja hoitoa tarvitsevia happigeneraattoreilla.

Happea tarvitaan sota-aikanakin myös siviilien keskuudessa normaaliin tapaan, ja siviilien tarvitsemasta hapesta voi tulla pulaa, kun happipulloja joudutaan varaamaan ensisijaisesti sotavoimien käyttöön. Tämä kannattaa ottaa huomioon siellä, kun [Puhemies: Kiitoksia!] ulkoministeri miettii, mitä tukea voidaan lähettää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.32 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on taas kerän toimillaan osoittanut, että se haluaa olla suurvalta ja sillä on halu vaikuttaa voimatoimin.

Ukrainan kriisiä ovat olleet ratkomassa Yhdysvallat ja Euroopan unionin jäsenmaista pääasiassa Ranska ja Saksa. EU:n rooli on jäänyt epäselväksi, vaikka tässä hieman on toisin todistettu. Onko niin, että oikeissa vaikeissa turvallisuustilanteissa unionilla ei ole painoarvoa tai kykyä toimia? Tätä pohdintaa on nyt kyllä syytä käydä.

Joka tapauksessa nykyisten ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusteiden ylläpitäminen muutosten keskellä täysin muutoksitta voi olla kestäväntä. Presidentti Paasikiven mukaan kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen. Tämä lause sopii tähän päivään, mutta mitkä ovat tosiasiat vuonna 2022? Onko Euroopan unionista Suomen turvallisuuden takaajaksi? Jos vastaus on ei, vaihtoehtoina jäävät nykytilanteeseen tyytyminen, [Puhemies koputtaa] sotilaallinen liittoutuminen tai kahdenkeskinen yhteistyö [Puhemies: Kiitoksia!] Yhdysvaltojen kanssa. Mikä on hallituksen ajatus tähän?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.34 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edessä on lännen ja Venäjän pitkäkestoinen jännittyneiden suhteiden tila. Turvallisuustilanteen jännittymisen myötä johtopäätökset Suomen osalta korostavat linjaa, jota noudatamme ja joka on laadittu kestäväksi erilaisissa olosuhteissa: 1) Kansallisen puolustuksen vahvistamista jatketaan pitkäjänteisesti eduskunnan hyväksymän puolustusselonteon mukaisesti. 2) Kansainvälinen puolustusyhteistyö vahvistaa Suomen puolustuskäytännön.

Puhemies! Tässä on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja, ja omassakin puheenvuorossani nostan esille tämän huoltovarmuuden, varautumisen pitkäjänteisellä ajanjaksolla. Ja nytkin, niin kuin täällä on puheenvuoroissa tuotu esille, idästä tulee tuontienergiaa. Miten me osaamme varautua tähän, jos pakotteet laajenevat isosti?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.34 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelkään, että näiden pakotteiden kanssa käy niin kuin viime kerrallakin, että ne näyttäytyvät Venäjän näkökulmasta lähinnä heidän narratiiviaan palvelevina ja heidän tavoitteitaan edistävinä. Ja se, että lähdetään tällaisiin henkilöpakotteisiin muutaman pikkutekijän suhteen, kun nyt on tapahtunut jo sotatoimi, ja odotetaan lisää sotatoimia, että voitaisiin asettaa lisäpakotteita: ei niitä pakotteita pidä asettaa pikkutekijöihin eikä niillä pakotteilla pidä vahingoittaa Venäjän taloutta, vaan niillä pitää vahingoittaa Venäjän vallanpitäjiä. Isoilta rosvoilta pitää ottaa pois rahat, joita he pitävät ulkomailla turvassa. Se on ainut keino heihin vaikuttaa, ja se ei myöskään Venäjän kansaa suututtaisi.

Konkreettisia kysymyksiä hallitukselle: Aiotteko lähteä irtautumaan Ottawan miinasopimuksesta Suomen turvallisuuden takaamiseksi tämän kriisin myötä? Aiotteko vaatia pakotteista täydet kompensatiot EU:lta Suomelle? Viime kerralla ne jäivät vähän vajaiksi. Ja aiotteko perääntyä ilmastotoimista ja ulkomaille menevistä tulonsiirroista tämän tulevan kriisin rahoittamiseksi Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rydman, olkaa hyvä.

16.36 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On syytä puhua asioista niiden oikeilla nimillä. Euroopassa on tasan yksi sodanlietsoja, ja se on Venäjä ja sen itsevaltainen johtaja Vladimir Putin. On myös syytä tajuta se, että kyse ei ole niin sanottujen kansantasavaltojen tunnustamisesta tai varsinkaan rauhanturvaajien lähettämisestä niiden alueelle, ainakaan yhtään sen enempää kuin talvisodassa oli kyse Otto Wille Kuusisen kansantasavallan tunnustamisesta tai rauhanturvaajien lähettämisestä Suomeen. Nähdäkseni tässä tilanteessa on kyse koko eurooppalaisen turvallisuusjärjestelmän horjuttamisesta, ja siihen on vastattava yhdessä ja yhtenäisesti kaikilla tasoilla, ennen kaikkea Euroopan unionin tasolla.

On ollut ilahduttavaa nähdä, miten tyylikkäästi hallitus tähän on reagoinut ja miten laaja yhteisymmärrys tässäkin salissa on ollut. Huomioiden kuitenkin se, miten voimakas aseenergia on Eurooppaa vastaan, [Puhemies koputtaa] olisi mielenkiintoista vielä kuulla, kuinka hallitus aikoo vahvistaa Suomen resilienssiä vastata tämäntyyppiseen painostukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.37 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että Suomessa vallitsee suhtautumisesta Ukrainan tilanteeseen täydellinen yksimielisyys. Sama koskee Euroopan unionia. Se on arvokasta. Tällaista aggressiota on vaikea kohdata millään muulla kuin yhteisellä tahdolla ja viestillä siitä, että me emme anna tässä asiassa periksi. Toisen maan koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on aina kunnioitettava. Se on kaiken toiminnan perusasia.

Hybridivaikuttaminen on myös uhka, joka pitää joka hetki ottaa huomioon, varsinkin Suomessa, ja kaikissa maissa totta kai. Suomella on pitkä yhteinen maaraja itäisen naapurin kanssa, ja meidän pitää esimerkiksi energiapolitiikassa päästä yhä enemmän omavaraiseksi. Siinä, että olemme tässä maassa lopettaneet turpeen ja samalla vaikuttaneet erittäin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

haitallisesti energiantuotantoon — siinähan tulee samalla sähköä erittäin paljon — pitää meidän tehdä viisas päätös ja palautua asiassa ja ruveta omia energiavaroja käyttämään. Meillä on hyvät mahdollisuudet toimia paljon viisaammin — sähköä tuotetaan lisää ja ennen kaikkea kotimaista työtä. [Puhemies koputtaa] Se on myös erittäin viisasta puolustuspolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.38 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin olen kritisoinut todella paljon Venäjään suuntautuvia pakotteita, kun ne eivät toimi ja etenkin kun niitä eivät kaikki sitten kuitenkaan noudata, mutta pakko on kyllä sanoa sen verran, että se, mitä edustaja Turtiainen tänään täällä vähän niin kuin vaati, ettei me noteerattaisi millään tavalla kyseistä tilannetta, antaa kyllä kuvan, että Turtiainen olisi valmis jopa lähtemään Etelä-Savon komentajaksi ei-niin-vapaassa Suomenmaassa. On pakko sanoa, hyvä puhemies, että ikävä kyllä en voi ääneen kertoa, mitä olen mieltä Turtiaisen puheenvuorosta, koska joutuisitte minua siitä nuhtelemaan. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että hyvä näin. [Naurua] — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

16.39 Atte Kaleva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkään en sano ääneen, mitä ajattelen tästä Turtiaisen puheenvuorosta. — Sen sijaan haluan sanoa, että Suomen ja Ruotsin paras aika liittyä Natoon on juuri nyt: Venäjä hyökkää paraikaa Ukrainaan. Sen fokus on itäisessä Ukrainassa, ja valtaosa Venäjän maa- ja ilmavoimien joukoista on sitoutunut Ukrainan sotanäyttämölle. Lännen, myös Suomen ja Ruotsin, on reagoitava. Venäjää vastaan pitää kohdentaa tuntuja pakotteita. Samalla molempien maiden Nato-jäsenyys hoituisi ilman sen kummempaa älähdystä Venäjän suunnalta. Kahden rintaman sotaan eivät Venäjän rahkeet riitä. Nato-ikkuna on nyt auki, mutta se voi sulkeutua nopeastikin.

Ulkoministeri totesi täällä aikaisemmin, ettei kriisin keskellä muuteta linjaa, mutta hallitusohjelmassa todetaan, että turvallisuuspoliittisia ratkaisuja tarkastellaan aina reaaliajassa kansainvälisen turvallisuusympäristön muutokset huomioon ottaen. Kysyn nyt: minkälainen turvallisuustilanteen muutos sitten olisi sellainen, että aihetta hallitusohjelmassa mainittuun turvallisuuspoliittisten ratkaisujen reaaliaikaiseen uudelleenarviointiin ilmeneisi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

16.40 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Unioni on asettanut Venäjää vastaan erilaisia pakotteita vuodesta 2014 lähtien, niin kuin täällä salissa on puhuttu jo monta kertaa. Pakotteet ja vastapakotteet tuntuivat ja myös näkyivät meillä Suomessa. Ne näkyivät monella alalla mutta erityisesti energia-alalla, elintarviketuotannossa ja myös maataloudessa. Pakotteet ovat kuitenkin välttämättömiä.

Haluan vielä kerran nostaa tässä salissa esille omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkityksen: Ensimmäisenä tulee kotimainen ruoka — jokainen lopettava maatila heikentää meidän huoltovarmuutta. Kotimainen energia, josta ministeri Lintilä äsken puhui ansiok-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

kaasti. Lääkkeet ja suojavaarusteet, joista korona-aikana meinasi tulla pulaa. Oma komponenttituotanto lukuisilla eri aloilla. Tässä, kuten monessa muussakin asiassa, pätee hyvä ohje, että on helpompi toimia tyynen kuin myrskyn aikana, [Puhemies koputtaa] ja silloin on valmistauduttava kaikkeen tulevaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.41 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Vuonna 2011 Suomi teki virheen, ja sen virheen nimi on Ottawan sopimus. Selvää lienee myös kaikille täällä se, että tässä salissa mainittu naapurimme ei siihen tietenkään liittynyt.

Arvoisa puhemies! Sopimukseen liittymistä vastusti jopa Puolustusvoimat, mutta niin vain se runnottiin läpi. Myöhemminkin useat asiantuntijat ovat kritisoineet tätä päätöstä, ja onpa kuvailtu, ettei sen aiheuttamaa notkahdusta Suomen puolustuskyvyssä ole vieläkään pystytty korvaamaan. Tämä kertonee sen, kuinka tärkeitä henkilömiinat olivat ja olisivat itsenäisen Suomen puolustukselle. Kysyn teiltä, arvoisa herra puolustusministeri: oletteko siellä hallituksessa muuttuneessa ja kiristyneessä kansainvälisessä turvallisuustilanteessa [Puhemies koputtaa] valmiita tarkastelemaan Suomen irtaantumista Ottawan sopimuksesta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

16.42 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjä on loukannut kansainvälistä oikeutta, ja on ilahduttavaa havaita, että eduskunta käytännössä yksimielisesti täällä tämän tuomitsee.

Asiat Euroopassa on ratkottava diplomatian keinoin. Eurooppa on aina ojentanut Venäjälle kädensä mutta nyt saa vastaansa nyrkkirautaa. Tiedän ja me tiedämme, että Venäjä pystyisi parempaan, mutta sitä ei ole aikaa odottaa, vaan meidän on varauduttava pahimpaan.

Kysyisin nyt läsnä olevilta ministereiltä, kun täällä on kovasti tätä Ukrainalle lähetettävää apua spekuloitu ja tehty erityyppisiä ehdotuksia niin kyberturvallisuudesta kuin tasa-arvovaltuuskunnista ja kaikesta siltä väliltä: onko Suomi kysynyt Ukrainalta, mitä siellä tarvitaan? Olemmeko tiedustelleet, kuinka me voisimme auttaa, ja jos ei vielä olla, niin voitaisiinko tällainen kysymys esittää, jotta voitaisiin sitten todellakin lähettää sellaista apua, mitä siellä oikeasti tarvitaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

16.43 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Sota on kaikin epäonnistuneinta politiikkaa, ja tilanne on vakava, ja se voi eskaloitua nopeasti.

Pohdin itse tässä tätä annettavaa taloudellista tukea. Suomi on antanut 4 miljoonaa kahdenvälistä tukea. Pitäisikö meidän kuitenkin katsoa kehitysyhteistyömomentteja hiukan, että onko siellä liikkumatilaa vaikkapa uudelleenkohdentaa, ja voitaisiinko niitä sitten käyttää vielä läpi?

Pakotepolitiikasta minulla ei ole kauheasti lisättävää siihen, mitä edustaja Halla-aho totesi. Pakotteet on valittava huolellisesti, jotta ne eivät nosta sähkön ja maakaasun ja pääs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

töoikeuksien hintaa ja vaikuta pikemminkin päinvastoin Venäjän tuloja kasvattavasti ja meidän menoja lisäävästi. Pitäisi kenties pohtia joitakin finanssialan pakotteita, vaikkapa näitä lainojen liikkeellelaskuun liittyviä pakotteita. Ja oikeastaan pohtisin myöskin sitä — heitän ilmaan — mikä on sellainen pakote, [Puhemies koputtaa] mitä Venäjä ei tavallaan osannut ennakoida ja mihin se ei pystyisi sopeutumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

16.45 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan asia on meidän. Venäjä rikkoo räikeästi sotilaallista voimaa käyttäen Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja kansainvälistä oikeutta. Venäjä horjuttaa koko Euroopan turvallisuutta.

Länsimaiden toimittama apu Ukrainalle on ajankohtaista. Suomi on perinteisesti suhtautunut pidättyvästi puolustusmateriaalin vientiin kriisialueille. Tässä tapauksessa, kun Ukraina käy tai valmistautuu käymään puolustustaistelua Venäjän aseellista hyökkäystä vastaan, pitäisi Suomen tarkastella linjaansa, onhan uskottavalla puolustuskyvyllä myös hyökkäystä ennaltaehkäisevä tai ainakin sen kynnystä nostava vaikutus ja toivommehan itsekkin saavamme puolustusmateriaaliin liittyvää tukea, jos Suomi joutuisi puolustustaisteluun. Onko hallitus siis valmis tarkastelemaan [Puhemies koputtaa] Suomen linjaa tässä asiassa, ja voisiko sitä valottaa muutenkin [Puhemies: Kiitoksia!] kuin tällä aiemmalla viittauksella Saksaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

16.46 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluva eduskuntakautta ovat leimanneet poikkeuksellisen vahvasti erilaiset suuret ja ennenkokemattomat turvallisuusuhat. Korona on ollut mitä suurimmassa määrin turvallisuusuhka, rikollisuuden sektorilla järjestäytynyt rikollisuus on saanut täysin uusia muotoja ja alaikäistenkin tekemät rikokset ovat olleet hyvin poikkeuksellisia, ja Ukrainan kriisi järkyttää perustavalla tavalla koko maailman turvallisuutta. Nämä kaikki korostavat väkevästi kokonaisturvallisuuden merkitystä, ja tästä haluankin nyt muistuttaa. Jokaisen osa-alueen on oltava kunnossa ja riittävästi resursoitu.

Puhemies! Ei voi olla niin, että meillä on varaa maailman parhaimpiin hävittäjiin mutta meillä ei ole varaa tutkia ja estää lasten ja nuorten tekemiä rikoksia asiaankuuluvalla tavalla. Ja haluan korostaa, että ei ole mitään hävittäjäkaluston uusimista vastaan, päinvastoin, mutta joku balanssi on oltava, sillä turvallisuuden ketju on juuri niin vahva kuin sen heikoin lenkki on, [Puhemies koputtaa] ja esimerkiksi huoltovarmuus ja omavaraisuus ovat turvallisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.47 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen arvokasta, että täällä laajalti on Venäjän toimet tuomittu ja Ukrainaa tuettu.

Otan kantaa tähän pakotepolitiikkaan. On tietysti niin, että näitä autoritäärisiä maita, kuten Venäjää, kohtaan eivät pakotteet toimi yhtä tehokkaasti kuin demokraattisiin maihin, koska siellä ei olla niin huolissaan kansan mielipiteestä. Sanoisin niin, että tämä pienten as-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

keleiden pakotepolitiikka on epäonnistunut, mutta siitä huolimatta se ei tarkoita sitä, että jos me käyttäisimme järeämpiä keinoja, niin niillä ei voisi olla myös vaikutusta. Ja kun me ollaan nyt huolissamme täällä siitä, mitä ne pakotteet aiheuttavat meille itsellemme, niin on aivan varmasti totta, että jos siellä sota syttyy, niin silloin taloudelliset vaikutukset, inhimilliset vaikutukset, pakolaiskriisi, kaikki, mihin tässä viitattiin, tulevat olemaan vielä moninkertaisia. Eli suosittelisin kyllä sitä, että nyt otettaisiin järeämpiä pakotteita käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.48 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikanaan kun Suomi liittyi EU:hun, minulla on se käsitys, että aika monelle äänestäjälle se valinta oli hyvin pitkälle turvallisuuspoliittinen. Ja kun me ajattelemme eurooppalaista turvallisuusjärjestelmää tai puolustusjärjestelmää, oma käsitykseni on se, että se on niin kauan epätäydellinen kuin siihen liittyy ikään kuin koko EU Natoon. Se on parempi lanseerata niin, että EU liittyy Natoon. Sehän käytännössä tarkoittaa Suomi, Ruotsi, Itävalta, Irlanti, Malta ja Kypros — jos tämä paketti saataisiin jollakin tavalla konsensuksella kasaan, silloin meillä olisi kunnossa eurooppalainen puolustusjärjestelmä, turvallisuuspoliittinen järjestelmä, ja minulla on se käsitys, että se johtaisi siihen, että Euroopan unionin asema globaalisti olisi huomattavan paljon vahvempi kuin se on tänä päivänä.

Toinen, mikä oli tärkeää, oli talouspoliittinen vapaan kaupan yhteisö, ja siinäkin [Puhemies koputtaa] pikkusen EU yskii, eli toivottavasti molemmissa asioissa mennään oikeille raiteille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

16.49 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Ministeri Haavisto, en kuvittele, että Suomi yksin pystyy kovin paljoa vaikuttamaan Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen ja muidenkin maiden yhteiseen pakotepolitiikkaan, mikä nyt on valittu. Haluan kuitenkin teidän kertovan eduskunnalle perustelut sille linjalle, mikä valittiin. En ymmärrä tätä step by step -pakotepolitiikkaa. Eikö tarkoituksena pakotteilla olisi estää Venäjän aggression jatkuminen, verenvuodatus, inhimilliset kärsimykset? Ja eikö tässä tarkoituksessa pitäisi välittömästi lyödä pöytään mahdollisimman kovat pakotteet? Auttaako sekään, sitä en tiedä. Mutta siitä olen vakuuttunut, että jos kolonnat menevät kohti Kiovaa ja veri vuotaa Ukrainan kaduilla, niin siinä tilanteessa asetettavat lisäpakotteet eivät varmasti niitä kolonnia pysäytä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.50 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Putinin Venäjän valloitus-sota Ukrainassa on tuomittavaa, rikollista toimintaa. Energia on Venäjälle voimapolitiikan väline — Nord Stream kakkosen jäädyttäminen olikin oikea ratkaisu Saksalta. EU:n ja Suomen on nostettava omavaraisuus ja turvallisuus energiapolitiikan keskiöön. Maamme energiaomavaraisuuden kivijalka on ydinvoima, johon tarvitaan uusia investointeja.

Venäjän hyökkäyssota tekee valitettavasti Fennovoiman ydinvoimahankkeesta entistä kyseenalaisemman laitos- ja polttoainetoimittajan ja päärahoittajan ollessa Venäjän Rosa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

tom. Fennovoiman ydinvoimalan hylkäämiselle nykymuodossaan on perusteet. Hankkeen ei tulisi Venäjän sotatoimien ja kasvaneiden riskien vuoksi edetä. Hallitus on vihdoinkin ker-tonut tekevänsä hankkeesta turvallisuusarvion, jota puolustusministeriö on kauan esittänyt — hyvä. Hallituksen tulisi alkaa selvittää ydinvoimalalle vaihtoehtoja toteutustapaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

16.52 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjän sota-toimet Ukrainassa rikkovat räikeästi kansainvälistä oikeutta. Niitä ei hyväksytä. Valitetta-vasti näissä Venäjän rikoksissa ei ole mitään uutta. Välillä rauhoittaen, välillä kiihdyttäen sotatoimiaan Venäjä aiheuttaa hämmennystä Euroopassa ja lännessä. Miksi me enää häm-mennymme? Olisi äärimmäisen tärkeää, että Eurooppa pyrkisi ottamaan määräävän roo-liin, jolla kykenisimme päättämään kehityksen suunnan emmekä jäisi reaktiiviseen osaan. Tämän roolin vahvistamisessa tiukemmat pakotteet olisivat mielestäni oikea ratkaisu.

Toinen tämän sodankäynnin aspekti, missä Eurooppa on jäänyt reaktiiviseen rooliin, on teknologian kehityksessä, johon kyber- ja hybridiuhat vahvasti liittyvät. Tämä kehitys saattaa tulevaisuudessa määritellä kansainväliset suhteet ja kumppanuudet uudelleen. Maan voi yrittää vallata raudalla, [Puhemies koputtaa] mutta ihmisen sydämeen sillä har-vemmin pääsee. Tässä teknologialla on pelottavia mahdollisuuksia tarjolla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä yhden vastaus-puheenvuoron, ja sen jälkeen ministerien puheenvuorot, 4 minuuttia molemmille, päättä-vät tämän keskustelun. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

16.53 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kilju-nen puuttui ymmärtääkseni kysymykseeni, siihen, että mikä on mahdollisuus, että ne EU-maat, jotka eivät ole vielä Naton jäseniä, voisivat liittyä yhdessä samanaikaisesti.

Tämä ajatukseni kumpusi siitä erinomaisesta puheenvuorosta, jonka ministeri Tuppurai-nen käytti ja jossa hän korosti sitä eurooppalaisten EU-ministereiden vahvaa yhteishenkeä löytää ratkaisua, vahvaa yhteishenkeä seisoa lujana sen käsittämättömän aggression edes-sä, jossa kansainväliset sopimukset, diplomatia, kaikki tämä, mikä on meille yhteistä ja mikä pitäisi olla kaikille maille yhteistä, vedetään alas kerta kaikkiaan. Ja näkisin, että se olisi Suomen, Ruotsin, Itävallan ja kaikkien, Maltan, Kyproksen, Irlannin kannalta paras ratkaisu, ja se lisäisi [Puhemies koputtaa] EU:n vaikuttavuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kaikkonen, 4 minuut-tia, olkaa hyvä.

16.54 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuteen tääl-lä on kiinnitetty monessa puheenvuorossa huomiota ja puhuttu ennen muuta energiasta. Myös ruoka on toinen yhtä lailla tärkeä asia, ja erilaisissa kriisitilanteissa huoltovarmuu-den ja omavaraisuuden merkitys korostuu. On arvokasta, että eduskunta tätä asiaa nostaa esille, ja meidän yhteinen tehtävämme mielestäni on pyrkiä edelleen parantamaan meidän omavaraisuuttamme ja huoltovarmuuttamme — tarvitaan varmasti monenlaisia erilaisia toimenpiteitä. Tämä kuuluu enimmäkseen toisten ministereitten tonteille, mutta tältä omal-ta jakkaraltani kyllä tuen näitä kaikkia toimenpiteitä, millä huoltovarmuutta parannetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Edustaja Antikainen kysyi tästä — oli toinenkin kysymys tästä — Ottawan sopimuksesta. Totean, että silloin, kun tuohon sopimukseen mentiin, niin päädyttiin kompensoimaan Puolustusvoimille sitä menetettyä suorituskykyä, ja muistaakseni 200 miljoonaa euroa oli se summa, jolla on sitten hankittu erilaisia korvaavia järjestelmiä, paljolti muuten kotimaista tuotantoa. Ja näitten korvaavien järjestelmien aikaansaama kokonaissuorituskyky on saamani selvityksen mukaan kyllä sinänsä korvannut sen jalkaväkimiinojen kautta menetetyt, korvatus suorituskyvyn. Muutoin sitten nämä kansainväliset sopimukset ja niihin liittymiset ja irtautumiset ovat ulkoministeriön toimialaa.

No, sitten edelleen tästä puolustustarvikevientikysymyksestä on ollut erilaisia ajatuksia täällä. Ukraina on siis esittänyt toivelistoja, tarvelistoja — mitä edustaja Kopra täällä kysyi — useille, ellei kaikille EU-maille, Nato-maille, kumppaneilleen. Meillekin on toimitettu tällainen toivelista, joka koostuu erilaisista puolustustarvikemateriaaleista. Puolustusvoimat ja puolustushallinto sitä arvioivat, mutta Puolustusvoimien ensinäkemys on kuitenkin se, että tällaisessa jännitteisessä tilanteessa kovin paljon annettavaa ulos ei oikein ole, vaan halutaan pitää huolta juuri siitä huoltovarmuudesta, mistä äsken puhuttiin, että meillä ovat omat tarvikkeet riittävällä tasolla. Suomen linjahan aseviennissä Ukrainaan on ollut Ruotsin ja Norjan tapaan pidättyväinen, mutta totta on tietysti se, että Ukraina tarvitsee tukea, niin kuin täälläkin on monessa puheenvuorossa todettu. Taloudellista tukea on annettu aika paljonkin. Minkälaisista muuta apua voimme vielä antaa, sitä on varmasti hyvä selvittää. Täälläkin on tullut sen suhteen ehdotuksia ja evästyksiä, enkä itse sulki mitään vaihtoehtoa kategorisesti pois. Hallitus pohtii eri vaihtoehtoja.

No, sitten edustaja Kiuru pohti, voisiko Natoon ikään kuin kutsua tai voisivatko mennä yhtä aikaa Natoon nämä EU-maat, jotka eivät kuulu Natoon tällä hetkellä. Oma käsitykseni on se, että kyllä tämä on niin selkeästi jokaisen jäsenmaan oma asia linjata tätä asiaa, että en pidä sitä kovin realistisena. On erilaisia lähestymiskulmia eri mailla. Naapurimaa Ruotsi, ainakaan nykyhallitus, ei aio ymmärrykseni mukaan hakea Nato-jäsenyyttä. Meillä ei ole suunnitteilla Suomessa mitään äkkiliikkeitä, mutta kyllähän tätä keskustelua käydään täälläkin hetkellä, niin kuin tänäänkin on käyty. En mene näitten muitten maitten tilanteeseen sen syvemmälle, mutta jokainen pohtii tätä kysymystä niin omista lähtökohdistaan, että pidän vähän kaukaisena sitä ajatusta, että joku laajempi yhteinen ratkaisu tässä syntyisi. Mutta se on tietysti meille erittäin tärkeää, että jokaisella maalla, myös Suomella, on tämä asia omissa käsissään, ja voimme itse tämän linjata. Myös Naton suunnasta, missä uudistetaan heidän strategista konseptiaan, on kyllä vahva viesti tullut meille siitä, että tämä Naton avoimien ovien politiikka jatkuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja keskustelun päättää ministeri Haavisto, olkaa hyvä. 4 minuuttia.

16.58 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tiedoksi eduskunnalle, että sillä välin kun me olemme täällä puhuneet, Suomi on puhutellut myöskin Venäjän Suomen-suurlähettilästä ja kertonut hänelle, että tuomitsemme voimakkaasti ne toimet, joihin Venäjä on ryhtynyt Luhanskin ja Donetskin kansantasavaltojen tunnustamiseksi, ja että pidämme niitä kansainvälisen oikeuden vastaisina. Toimimme tässä samalla tavalla kuin muut EU-maat, jotka ovat myöskin tavanneet maissaan olevia Venäjän suurlähettiläitä.

Sitten joitakin vastauksia:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Edustaja Koskinen mietti vielä tätä diplomaattista raidetta, miten YK:ta ja Etyjiä voisi käyttää tässä tilanteessa hyväksi: Olemme olleet tietysti hyvin tiiviissä yhteydessä Etyjin pääsihteriin Helga Schmidiin ja katsoeet, mitä Etyj voisi tässä tilanteessa tehdä. Todel-lakin nämä tarkkailijat, joita meillä on siellä Donbasin alueella, toimivat Etyjin mandaatilla, ja pyritään pitämään heidät tarkkailemassa niin pitkään kuin pystytään näissä tilanteis-sa, mutta siinäkin voi tulla sitten sotatoimien vuoksi raja vastaan.

Edustaja Kiuru, ensimmäisessä puheenvuorossanne puhuitte myöskin vähän laajem-min, miten yhtenäinen länsi on ja millä tavalla esimerkiksi Kiina ja muut tähän kokonai-suuteen suhtautuvat, ja myöskin edustaja Holopainen otti tämän esille: Tämä tietysti YK:n turvaneuvostossa näkyi, että kyllä Venäjä jäi aika yksin tässä politiikassaan nimenomaan Luhanskin ja Donetskin tunnustamisen yhteydessä. Se tietysti veto-oikeudellaan voi estää kannanotot, mutta uskon, että tällainen toimi, johon Venäjä on ryhtynyt ja joka on kansain-välisen lainsäädännön vastainen, on monien muidenkin suurvaltojen kannalta arveluttava toimi, kun he ajattelevat omia rajanläheisyyksiään ja mitä siellä rajan toisella puolella on.

Edustaja Kiuru, otitte myöskin esille, voitaisiinko jollain tavalla ryhmänä nämä EU:n ei-Nato-maat ottaa Naton jäseneksi. Olen huomannut, että myöskin europarlamentaarikko Hautala oli nostanut tätä ajatusta esiin. Siellä taitaa olla, niin kuin edustaja Kiljunen sanoi, perustuslaillisiakin esteitä, esimerkiksi Itävallalla, tällaisiin. Mutta nythän on tekeillä EU:n strateginen kompassi ja samaan aikaan Naton strateginen konsepti, joita nyt sitten samaan aikaan valmistellaan, ja Suomella on ollut se kanta, että tässä pitäisi ajaa näitä niin lähelle kuin mahdollista, jotta myöskin EU:ta vahvistaisi se hyvin läheinen yhteistyö Naton kans-sa. Tämä voisi olla ensimmäinen askel.

Edustaja Kinnunen nosti esille puhuessaan omavaraisuudesta myöskin sen, että nämä pakotteet ja vastapakotteet myöskin maksavat meille, ja se on selvää, mutta periaatteista ja siitä vapauden ja itsenäisyyden puolustamisesta tuleva lasku on se, mikä varmaan pitää ot-taa vastaan, jos haluamme periaatteissamme pysyä.

Sitten edustaja Mäkelän kysymyksiin: Irtoammeko Ottawan miinasopimuksesta? Emme irtoa. Pysymme siinä. [Jani Mäkelä: Miksi?] Lopetammeko ilmastotoimet tämän kriisin ta-kia? Emme lopeta näitä ilmastotoimia. Saammeko täyden kompensaation kärsimällemme haitalle pakotteista ja vastapakotteista? [Perussuomalaisten ryhmästä: Emme saa!] Emme varmaankaan täyttä kompensaatiota saa. On monia maita, jotka kärsivät näistä pakotteista ja vastapakotteista, mutta EU:ssa käydään juuri keskustelua siitä, että millekään maalle tä-män ei pitäisi olla kohtuutonta, ja sillä tavalla nämä kompensaatiokysymykset varmasti nousevat esiin. Suomi pitää omalta osaltaan tietysti omista eduistaan tässä tilanteessa kiin-ni.

Edustaja Rydman kuvasi hyvin, miten vahva ase tämä energia tällä hetkellä on ja onko Eurooppa varustautunut. Totta kai on katsottu muun muassa kaasun osalta näitä vaihtoehtoisia reittejä, LNG-kaasun terminaaleja ja niitä kohteita, mistä sitä voidaan saada. Mutta totta kai se saattaa merkitä korkeampaa energian hintaa, ja ymmärrämme, että tämä on hy-vin sensitiivinen kysymys Euroopassa, ja se täytyy sitten ymmärtää, ja siihen täytyy vasta-ta.

Edustaja Kaleva kysyi reaaliaikaisesta uudelleenarviosta Nato-kysymyksen suhteen: Minusta tämä keskustelu ja kaikki tämä julkinen keskustelu on sitä uudelleenarviointia. Jo-kainen voi sitä tykönään tehdä ja miettiä sitten, mitä plussia ja miinuksia tässä tilanteessa tässä asiassa voisi olla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2022 vp

Sitten aivan lopuksi tämä edustaja Zyskowiezin kysymys, mikä on peruste sille, että edetään näin asteittain: Peruste siinä keskustelussa, johon olen EU:n ulkoministereiden kanssa eilen osallistunut Pariisissa, oli se, että reagoimme Venäjän toimiin ja reagoimme mahdollisimman yhtenäisenä ja mahdollisimman nopeasti. Reagoimme siis nyt päivän varoitussajalla, kun asetimme ensimmäiset pakotteet. Pidämme uusien pakotteiden uhkaa yllä, joka on viesti Venäjälle siitä, että mikäli he edelleen jatkavat tätä aggressiivista toimintaansa, siihen tullaan reagoimaan uusilla, yhä kovenevilla pakotteilla. Tämä on se logiikka näiden pakotteiden takana.

Muilta osin, arvoisa puhemies, haluan kiittää tätä salia, eduskuntaa, erittäin hyvästä ja yhtenäisestä keskustelusta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Näin keskustelu on päättynyt tältä erää, ja asia on loppuun käsitelty tältä erää.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.